

امثال اللقمان فی تهذیب الاذهان

مترجم اسکندر

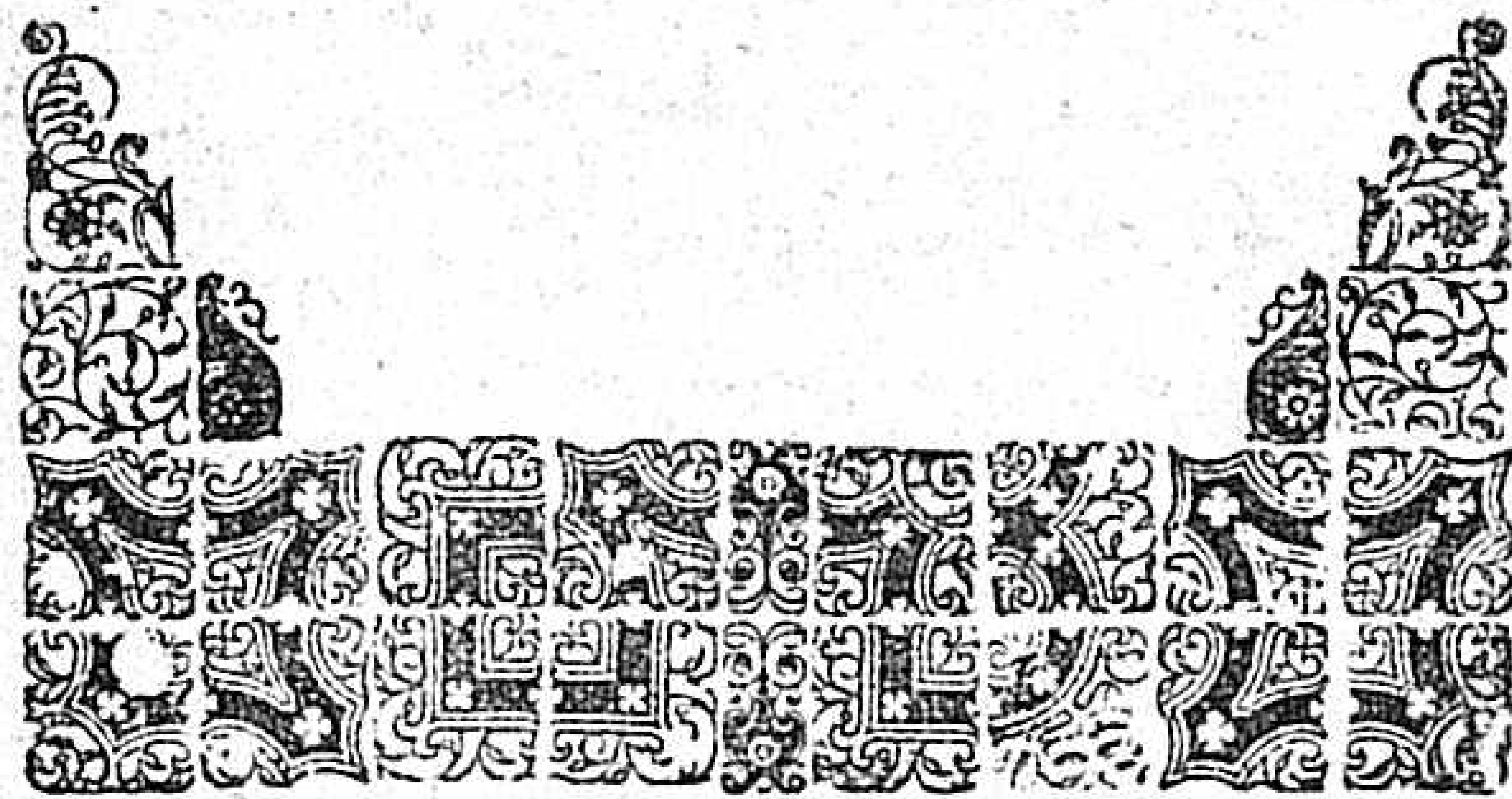
اسکندر افندی مهریله ممهور اولمیانلرینه
ساخته نظریله باقیله جقدر

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیله ایلك دفعه اوله رق
ایرغاد بازارنده شیخ یحیی افندینك
مطبعه سنده باصلمشدر

سنه ۱۲۹۲

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بی قیاس جناب آفریننده جهانه لایق واحرادر که عالم علوی‌یی بونجه مصابیح انجم عالم افروز ایله اولصورتله آراسته بیورمشدر که کیفیت ماهیتنی کشف وبیاننده هزاران هزار منجمان دوربینان هایم وحیران وعالم سفلی‌یی موالید ثلاثه ایله برمرتبه‌ده ترتیب وتنظیم ایلمشدر که اقطابنی تحقیق واظهارده هیئت شناسان باریك انظار ومهندسان دقیق افکار مانند آلت پرکار پریشان وسرکردان قالوب آخر الامر (سبحانك ماخلقت هذا باطلاً) مضمونی تصور وتذکار والوهیت

جناب واجب الوجودی اعتراف واقرار ایلمشلردر خلاق علی الاطلاق نباتاتی نشوونما سببیله معدنیاتدن وحیواناتی حس وحرکتی جهتیله نباتاتدن ممتاز ونوع بنی ادمی ده اجناس حیوانات ومخلوقات بیننده نفس ناطقهٔ خاصهٔ مخصوصه‌سیله فصل وتفریق ایلیه‌رك وتصورات وتصدیقاته قدرت اعطا ایدرك ذی روحك جمله‌سنه تفضیل وسرافراز بیوردیغی کبی شرف تربیه وتعلیم ایله ادیبی بی ادب وعالمی جاهل وعاقلی غافل وعادلی ظالم وذکی‌یی غبی اوزرینه ترفیع وترجیح بیوردی نتکیم حیوانات غیر ناطقه‌نك تربیه سببیله ایما واشارتله تفهیم ایلدکاری شیلری تربیه‌سز بدویلرك زور وشدت کوسترلسه بیله اکلامق احتمالی یوقدر هرطائفه‌نك سبك مغزانی لغتلرینك یکدیکرینه مباینتی ولسانلرینك اختلافی حسبیله (کل خرب بما لدیهم فرحون) مدلولنجه یالکز کندی لسانلرینی جمله‌سندن ایوظن ایدوب دیکر لسانلرك کافه‌سنی دکرسز وقیمتسز عد واعتبار ایدرك کتب اخبار وتواریخدن وفصاحت وبلاغت وحکمت وفلسفه وریاضیات وادبیاتدن واقوام سائره‌نك ادیاننی بیلمکدن محروم قالوب (المرء عدو لما جهل) فحواسی اوزره بیلمدکاری شیئه

چشم حقارتله نظر ایدرلر اما خردمندان زمان ظلمت
جهل وعنادی شعاع مهر منیر عقل ایله محو ایلیه‌رك
وعزیز وقیمتدار اولان عمرلرینی لهو ولعب ایله کچیرمیه‌رك
(من تعلم لسان قوم امن من مکرهم) و (کل لسان فی
الحقیقة انسان) مزایای جلیله‌لرینی درك وتفهم ایله فوائد
عظمایه نائل اولدیلر اهل علم ومعرفت علوم وفنون
متنوعه‌یه متعلق پك چوق کتابلر تألیف وتصنیف
ایلدکلری مثللو طبیعت وطینت بنی ادمده شجاعت وتهور
وغضب وتجبر وکین وتکبر وحماقت وفراست وحلم
ودرایت وحیله ومکر وصبر وتقلید ومداهنه مرکوز
اولدیغندن اشبو اوصافك هر برینه موافق ومطابق
اولمق وانسان کندی حالنی بونلره تطبیق ایلدیکی حالده
قنغیسندن ایدوکنی اکلامق اوزره حکمای متقدمین
برطاقم امثال غریبه وحکایات عجیبه قلمه المش وبونلری
سرچه وطوغان وقارغه وجبل قوشی واو کوز ومیمون
ومرکب وکیك وقاپلان وایو وارسلان وصرتلان وعقرب
وپیره وییلان وسوسمار کبی اوچوجی واوتلایجی
ویرتیجی وصوقیجی حیوانات لساننده ترتیب ایلمشلردر
حکایات مذکوره‌یی عقلا مطالعه ایتدکجه عبرت ونصیحت

الوب جهلا دخی عادتلری وجهله استهزا ایدرلر اشته
بوجمله‌دن حکیم لقمانك ترتیب ایلمش اولدیغی برطاقم
امثال وحکایات فرنکستانده زبان عربیه‌دن لسان فرانسوی‌یه
ترجمه اولنمش اولدیغندن عاجزلری دخی امثال مزبوره‌یی
ناصیه‌لرنده اثار صلاح ورشد وسداد هویدا اولان فؤاد
پاشا مرحومك احفادندن حکمت ورشاد بکلر ایچون
فارسی وترکی لسانلرینه ترجمه ایلدم اکرچه مترجم
فرانسزجه ترجمه‌سنك بعض محللرنده اوتوزنجی مثالنده
اولدیغی کبی پوستی لاشه (cadavre) وندانی پنجه
(griffes) دیو سهو ایله ترجمه ایلمش ایسه‌ده تفهیم
مقصود مرامده برکونه یاکلشلق اولمدیغندن عاجزلری
دخی بونلرینه اصلا تعرض ایتمیوب عربیسنی دخی حالیله
ترك ایلدم فقط مترجم کندی مقدمه‌سنده لقمانه نسبتله
درج ایدوب متنده یازمامش اولان مثالی ترجمه ودرج
ونتیجهٔ معناسنده علاوه ایلدیکم کبی متنده یازلمش وفقط
معناسز براغلمش اولان ایکنجی مثالك معناسنی دخی دیکر
مثاللرك معنالری مثللو سهل العباره وتفصیل ایله یازدم
مشار الیهما حکمت ورشاد بکلرك منسوب اولدقلری
خاندانك اوصاف ممدوحه‌لری بومختصره صیغمیه‌جغندن

خاندان مشارالیهمانك خدمات جلیله واوصاف علیه لری
یکرمی بش سنه مدت دوام ایدن سیاحتمده مشاهدات
وتحقیقاتمی مشتمل اولق اوزره قلمه المقیده اولدیغم
سیاحتنامه ده صره سیله بیان وتحریر اولنه جقدر اشبو
سیاحتنامه ده کزدیکم مملکت وکوردیکم ملتلرك اخلاق
واداب ولسان وادیان وعصیان وطغیان ووحشیت
وانسانیت ومدنیت وبدویت وترقی وتدنی ومعموریتلری
حقنده تفصیلات وایضاحات ویریله جکدر سیاحتمك
ابتداسی کشمیر مملکتی اولوب اورادن هندستان وافغانستان
وخراسان وماوراء النهر وایران وکردستان وعربستان
وروم ودار الخلافة العلیهٔ عثمانیه اولان استانبوله
واستانبولدن صدر اعظم اسبق رشید پاشا مرحومك
مخدوم امجدی پارس سفیر کبیری جمیل پاشا ایله پارسه
عزیمت وفرانسه دولتنك پروسیا دولتیله وقوعبولان
محاربه لرنده پارس شهرینك محاصره سنه یقین پارسدن
چیقه رق دییپ اسکله سنه واوراده حذاق اطبادن
واحبابمدن موسیو زانبا قوایله ملاقات اولنه رق دوقتور
مومی الیه ایله برابر لونده و بلجیقا والمانیا واوستریا
ممالکندن درسعادته ودفعهٔ ثانیه اولق اوزره وسیاحت

طریقیله ینه درسعادتدن دولت علیه ارکان حربیه
ضابطانندن حسیب پاشا مرحومك فرزندار جمندی
شوقی بك ایله اوروپایه کیدوب مومی الیه ایله برابر
درعلیه یه عودت ایلدیکم جهتله سیاحتنامم بورالرك
احوالندن ویکرمی بش سنه لك وقوعاتدن باحث
اوله جغندن شیخ سعدینك شو ایکی بیتیله اکتفا ایلدم

نکویند از سر بازیچه حرفی
کزان پندی نکیرد صاحب هوش

وکر صد باب حکمت پیش نادان
بخوانی آیدش بازیچه در کوش

❋ حضرت لقمانك مثاللريدر ❋

❋ بر ارسلان ایله ایکی اوکوز ❋ ١

ارسلانك بری ایکی اوکوزه بردن حمله وهجوم ایدر اوکوزلر درحال باش باشه و یروب بوینوزلریله مقابله ایلرلر ارسلان بونلرك اوصورتله اتفاق واتحادلرینی باقی اولدقجه هیچ برینه ظفر بوله میه جغنی آکلایوب حیله ایله اوکوزلردن برینی (آکر ارقداشندن ایریلور وانی تنها براقور ایسك سکا اصلا تعرض ومداخله ایتم دیه رك الدادوب یکدیکرندن ایریروایکیسنیده برر برر تلف ایدر (معناسی) ارالرنده اتفاق واتحاد حاصل اولان ایکی مملکت اهالیسی هر زمان دشمنك مضرتندن امین اولوب اتفاقسزلق سببیله تفرقه حالنده بولنانلر دخی آخرالامر پریشان اولورلر

❋ بر کیك ❋ ٢

کیکك بری صو ایچمك اوزره برچشمه یه کلور صوده صورتنك عکسنی کوروب ایاقلرینك غایت اینجه لکندن طولایی محزون و بوینوزلرینك بیوك اولدیغنی کوره رك

ممنون اولور او اثناده برقاچ اوجینك کمال سرعتله اوزرینه طوغری کلدکلرینی کورمسیله همان فرار واوجیلر ارقه سندن قوشمغه ابتدار ایدرك بر خیلی مدت صحرا و بیابانی طولاشدقدن واوجیلر ارتق بونی اله کتورمکدن امیدلرینی کسدکدنصکره کیکك یولی بر اورمانه تصادف ایدرك صاپر بوینوزلری اورمانده کی اغاجلرك داللرینه صارلیه رق کندوسنی قاچمقدن منع ایدر واوجیلر یتشوب تلف ایدرلر کیك اوار الق حقارتله نظر ایتدیکم وبکمدیکم شی بنی ساحل سلامته ایصال وچشم تحسین وتقدیر ایله باقدیغم و بغایت ممنون اولدیغم بوینوزلر ورطهٔ هلاکه ارسال ایلدی دیمشدر (معناسی) بعض شیلر ایو کورینوب نتیجه سی فنا چقدیغی کبی بعض دخی فنا کورینورو انجام کارده نتیجه سی کوزل چیقار

❋ بر کیك ❋ ٣

کیکك بری خسته اولوب دوستلری استفسار خاطر ضمننده ساکن اولدیغی محله کله رك زیارت ایدرلرایدی بونلر استفسار خاطر ایچون کلوب کتدکلری زمان اوجوارده کی اوتلری یوب بتورمش واطرافده اوتدن و یه جکدن

اثر براقمامش ایدیلر کیك کسب صحت وامادهٔ عافیت ایدرك یه‌جك هیچ برشی بولمدیغندن اچلقدن تلف اولور (معناسی) اقربا وتعلقات وعیال واولادی کثیر اولنلرك آلام واکداری دخی عظیم اولور

برارسلان ایله برتلکی ٤

ارسلانك بری کونشك شدت حرارتندن برغارك سایه‌سنه التجا ایتدی اوراده برچکرکه پیدا اوله‌رق ارسلانك ارقه‌سنده طولاشمغه باشلیجه ارسلان خوپلنه‌رق صاغ وصول طرفنه دونر وکمال تهور وغضبندن دترر ایدی تلکینك بری بوحالی کوروب کولدی ارسلان تلکی یه خطاباً (بنم مشاهده ایتدیکك وجهله لرزان اولمقلغم چکرکه‌دن قورقدیغمدن دکل بلکه انك حقارتندن در دیدی (معناسی) عاقله حقارت اولومدن بدتردر

برارسلان براوکوز ٥

ارسلانك بری براوکوز کوروب پاره‌لمق استدیسه ده اوکوزك جسامت وقوتندن قورقه‌رق اوکوزك یانه تقرب ایله بوکون برقوزی کسدم بیورون بوکیجه برلکده یه‌لم دیدی اوکوز دعوته اجابت ایدوب برلکده ارسلانك ساکن اولدیغی محله کلدیلر ارسلان اوراده برچوق

اوطون ییغمش وبرقوجه قزغان قویمش اولدیغنی اوکوز کورر کورمز کیرویه دونه‌رك فرار ایتدی ارسلان کلمکزی متعاقب عودتکزه سبب ندر دیو سؤال ایلیجه کوردیکم حاضرلق قوزیدن بیوك برکسه ایچون اولملیدر ظن ایدرم دیمشدر (معناسی) عاقله کرکدرکه دشمنك سوزینه الدانمیه وانك انس والفتنی قبول ایلمیه

برارسلان ایله برتلکی ٦

ارسلانك بری اختیارلیوب ارتق صید وشکاره قدرتی قالمدیغندن حیله ودسیسه ایله نفقه‌سنی طوپلامق وآخر عمرینه قدر آج قالمامق اوزره تمارض ایدرك برمغاره‌نك ایچنه کیروب خسته‌لغنی اطرافه اعلان ایلدی استفسار خاطر ایچون برچوق حیوان کلدیکجه بونلری مغاره‌نك ایچنده پاره‌لیه‌رق اکل ایدردی برکون تلکینك بری مغاره‌نك قپوسی اوکنه کلوب ایچرویه کیرمکسزین ارسلانه سلام ویره‌رك احوالندن سؤال ایلدی ارسلان ایچرویه نیچون تشریف بیورمیورسکز دیدکده (قولکزده ایچرویه کیروب افندمزی کورمك وخسته‌لغکزك درجه‌سنی اکلامق استه‌یور ایسه‌مده ایچرویه کیرنلرك

پك چوق ایزلر بنی كوریورم لكن طیشارویه چیقمش هیچ بركیمسه نك ایزینی كورمیورم) دیو جواب ویرمشدر (معناسی) عاقله لازم اولان تجربه ایتمكسزین هیچ برایشه مباشرت ایلمامكدر

٧ ﴿ بر ارسلان ایله برادم ﴾

برادم ایله ارسلانك بری ارقداش اوله رق یولده كیدرلر و بونلر كندی زور وقوت ومهابت وشجاعتلرندن بحث آچه رق یكدیكرینك خلافنه سوز سویلرلر ایدی ارسلان قوت وشجاعتنی تعریف وتوصیفده مبالغه ایدوب اواثناده انسانك بری ارسلانی التنه الوب بوغمق اوزره اولدیغنی كوستر دیوار اوزرینه ترسیم ایدلمش برتصویر كوره رك ارسلانك ارقداشی اولان ادم بوكا باقوب كولدكده ارسلان (اكر ارسلانلر بنی ادم كبی علم تصویر بیلمش اولسه ایدی ادم ارسلانی بوغمغه مقتدر اولور ایدی بلكه ارسلان ادمی بوغاردی دیمشدر (معناسی) انسان كندی اهل وعیال واولاد وخویشاوندنك شهادتلریله تزكیه اولنمش اولمز

٨ ﴿ بر ارسلان و بر كیك ﴾

كیكك بری اوجیلردن احترازاً قاچه رق برغارك ایچنه

كیرر وارقه سندن بر ارسلان كلوب تلف ایدر كیك كندی كندینه تعجب بد بخت ایمشم كه آدمدن قاچدم واندن خونخوار بركیمسه نك پنجهٔ ظلمنه دوشدم دیمشدر (معناسی) بعضاً اوفق بربلادن قاچوب بیوك برمصیبته كرفتار اولمق واقعدر

٩ ﴿ كیك وتلكی ﴾

بروقت كیكك بری صوصادیغندن صوبندینك ایچنه كیروب طمعندن برخیلی صو ایچدكدن صكره چیقمق استر ایسه ده ممكن اولهمز اوارالق تلكینك بری بونی كوروب ای برادر فنا ایش طوتمشسك زیرا ایچرویه كیرمزدن اول نصل چیقه جغنی تصور ایتمامشسك دیر (معناسی) مشورتسز ایشك نتیجه سی بویله اولور

١٠ ﴿ طوشانلر ایله تلكیلر ﴾

بروقت آق بابالر ایله طوشانلر اراسنده جنك وجدال واقع اولوب طوشانلر تلكیلرك یاننه كیدرك محاربه ایچون امداد استدكارنده تلكیلر اكر بزسزی وجنك ایتدیككز كیمسه لری بیلمامش اولسه ایدك تكلیفكزی یرینه كتورر ایدك دیمشلردر (معناسی) ادمه كركدر كه كندندن زیاده قوتلی كیمسه لر ایله مجادله ایتمه یه

و بوستانده کیلری تربیه ایلیان اوکی اناسیدر جوابنی ویرمشدر (معناسی) اصل والده نك چوجقلر حقنده تربیه سی اوکی والده سنك تربیه سندن مکمل واعلا در

١٦ برادم ایله بربت

ادمك بری کندی خانه سنده بر بته طاپار وهر کون بر قربان کسر ایدی بو یولده مال وملکنی تلف ایتدی بت او ادمه خطاباً کندی مالنی بنم ایچون تلف ایتمه زیرا آخرتده بکا ملامت ایده جکسك دیمشدر (معناسی) پك چوق آدملر اللرنده اولان سرمایه یی بی محل صرف واستهلاك ایتدکده نصکره الله بری فقیر وذلیل ایلدی دیرلر

١٧ برعرب

برکون عربك بری ایرمغه کیروب یاضلمق ایچون کندوسنی یقامقده اولدیغی حالده ادمك بری ای برادر چونکه یقانمق ایله سنك یاضلمقلغك ممکن دکلدر باری ایرمغی بولاندرمه دیمشدر (معناسی) طبیعتده ممکن اولان شی تغیر ایتمز

١٨ برادم ایله برقسراق یاوریسی

ادمك بری قسراغه بنوب کیدرکن قسراق یولده

طوغورمش و یاوریسی اناسنك ارقه سندن واوزاقدن کلمکده بولنمشیدی یاورونك یورغونلقدن تاب وتوانی کسیله رك وارتق یوریمکه مجالی قالمیه رق یولده طوردی وصاحبنه افندم کوریورسون که بن دها کوچکم ویول یورومکه اقتدارم یوقدر اکر سن بنی بوراده براغوب کیدر ایسك البته بن اولورم اما بنی برابر الوب کتورر و بیو یونجه یه قدر تربیه ایلر ایسك سنی ارقه مه الوب استدیکك یره پك چابوق کوتوروردم دیدی (معناسی) ارباب استحقاقه دائما ایولك ایتمك لازمدر

١٩ برادم ایله خنزیر

ادمك بری برقیون و برکچی و بر خنزیری حیوانه یوکلدوب صاتمق اوزره شهره کوتورر و بونلردن قیون ایله کچی اصلا حرکت ایتمزلر ایدی اما دوموز راحت طورمیوب دائما اضطراب وحرکتده اولمسیله صاحبی بهی حیوانلرك الك ایچنی قیون وکچی هیچ برکونه اثر اضطراب کوسترمدکاری حالده سن نیچون یرنده طورمق استمزسك دیدکده هرکس کندی نفسنك دردینی ایو بیلور وبن بیلورم که ادملر قیون وکچی یی یون وسودینی المق ایچون سورلر وبنده بونلرك هیچ بریسی یوقدر

یقینا بیلورم که شهره واصل اولدیغم کون جانمك
چیقدیغی زماندر دیمشدر (معناسی) بو دنیاده کندی
کناهنی بیلنلر عذاب اخرتی دخی طانیرلر

٢٠ برطوشان ایله قاپلومباغ

بر وقت طاوشان ایله قاپلومباغ یارش ایتمك اوزره بحث
ایدرك برطاغی حد تعیین ایتدیلر طاوشان کندی
خفیفلکنه وسرعتله کیدیشنه مغروراً اویقویه واروب
قاپلومباغ ایسه ثقلت وجودینی واغر کیدیشنی ملاحظه
ایدرك ویوله روان اولەرق دائما کیدر ایدی طاوشان
دها اویقودن اویانمقسزین قاپلومباغ معهود طاغه
ایرشدی (معناسی) اغر وجود ایله اهسته اهسته کیتمك
خفیف بدنله عجله ایلمکدن ایودر

٢١ برقورد ایله ارسلان

بر وقت قوردك بری بر دەموز یاوروسنی طوتوب کیدر ایکن
یولده بر ارسلانه راست کله رك قوردك الندن یاورویی
الدی قورد کندی کندینه دیر ایدیکه بن ده بونده تعجبده
ایدم که غصب اولنمش شی بنده نصل قالور (معناسی)

ظلمله الینمش مال ظالمده قالمز واکر برمدت قالسه بیله اندن
متمتع اوله مز (*)

٢٢ عوسج اغاجی ایله بر بغچوان

بر کون عوسج اغاجی بغچوانه اکر بنی برکسه کمال اهتمام
ایله بوستانك اورته سنه دیکوب صو و برسه وخدمت
ایلسه بنم کل ومیوه مه پادشاهلر میل ایدر دیدی بغچوان
اینانوب بونی بغچه نك اورته یرنده برکوزل محله دیکه رك
کونده ایکی کره صو و یریر ایدی اغاج نشو ونما بولنجه
دیکنلری قالنلشوب داللری اطرافده اولان اغاجلری
احاطه ایتدی وکوکی اول درجه بیودی و یرلشدی که
دیکنلرینك چوقلغندن هیچ برکسه یاقلشمغه مقتدر
اوله مدی (معناسی) برکسه فنایه نقدر ایولك ایدر ایسه
اول قدر اندن فنالق کورور

٢٣ برعرب

عربك بری قارباغر ایکن اثوابنی چیقاروب وجودینه
قار سورمکده اولدیغی حالده برکسه نیچون وجودینه
قار سوریورشون دیو سؤال ایلدکده بیاضلنمق ایچون
دیدی بونی حکیمك بری ایشیدوب بحی ادم بیهوده اذیت

(*) عوسج عربستانده بولنور چوق دیکنلی بر اغاجدر

چكمه زيرا قارسنك وجوديني پاضلنديرمز بلكه سنك وجودك اني سياهلنديرر ديمشدر (معناسى) فنا ادم هيچ برشئي ايواينده‌ماز بلكه ايوي فنا ايدر

٢٤ ❊ بر اشك آريسى ❊

بركون اشك آريسى بال اريسنه اگر بني برابر كوتوريرز ايسك سنك كبي و بلكه سندن دها ايو بال يپارم ديدى بال اريسى راضى اولوب برابر كوتوردى وقتا كه اشك اريسى بال يپه‌ميجه بال اريسى اني اويله صوقديكه حياتدن اميدى كسلدى جان ويريركن كندى كنديسنه بن بوعقوبته مستحقم مادامكه بن نفت پاپمغه بيله مقتدر دكل ايدم بال يپمق دعواسني نه ايچون ايتمشيدم ديمشدر (معناسى) برخيلي كسه‌لر هيچ برشى بيلمدكارى حالده بيلكيجلك ادعاسى ايدرلر

٢٥ ❊ برچوجق ❊

بر وقت چوجغك برى نهره كيروب يوزمك بيلمديكيچون غرق اولمق درجه‌سنه كلنجه يولدن كچنلرك برندن كنديسني قورتارمق اوزره امداد استه‌دى او آدم كلوركلمز ملامته باشلمش اوزرينه چوجق ابتدا بني بوورطهٔ هولناكدن قورتار بعده هرنه ملامت استر ايسك

ايله ديدى (معناسى) ادمه كركدركه خوف وقتنده ملامت ايتمه‌يه

٢٦ ❊ برچوجق ايله عقرب ❊

چوجغك برى چكركه اولامقله مشغول ايدى برعقرب كوروب واني بيوك برچكركه ظن ايدوب طوتمق ايچون الني اوزاتديسه‌ده‌ دقتله باقدقده عقرب اولديغني اكلايه‌رق الني چكدى عقرب اگر بني الكاه طوتيدك او يله ظن ايدرم كه چكركه اوندن كلياً فارغ اولور ايدك ديدى (معناسى) انسان ابتدا خير وشرى ايوجه ملاحظه وبعده او ايشه مباشرت ايده

٢٧ ❊ كوكرجينك برى ❊

كوكرجينك برى صوصايوب صو ارامق اوزره هرطرفه سكيردركن اثناى پروازنده برديوارده ايچنده صو طولى برظرف رسمى كوردى كندوسنى ديواره شدتله چارپوب اولدى جانى بدندن چيقاركن كندى كنديسنه بنم نقدر طالعم فنادر كه صو ارامقده اوقدر عجله ايتدم كه نفسمى ورطهٔ هلاكه دوشوردم ديدى (معناسى) هرخصوصده صبرو تأني سرعت وعجله‌دن ايودر

بر کدی ٢٨

کدینك بری تیمورجینك دکاننه کلوب یره آتلمش براکه یولەرق دایله یلامغه باشلدی ودلندن آقان قانی اکەدن آقیبور ظن ایدرك الوب یوتیوردی دیلنی برابر یوب اولدی (معناسی) بعض کسەلر کندی ماللرینی مفلس اولنجه‌یه قدر مجلسز وحسابسز خرج ایدرلر وایشك نره‌یه واره‌جغنی بلمزلر

برکوپك ایله برتیمورجی ٢٩

تیمورجینك برینك برکوپکی اواوب تیمورجی ایشه باشلینجه دائما اویور و تیمورجی ایشندن فارغ اولوب ده دوستلر یله طعام ایتمکه باشلدیغی انده اویانوب همان حاضر بولنوردی برکون تیمورجی بهی کوپك اوغلی کوپك بنم ایش ایشلدیکم زمان که اوردیغم چکیجك صداسی یرلری دتره دیر اووقت اویامز واتمك یرکن طویلمز صورنده خفیف صدادن اویانورسك دیدی (معناسی) هرکس کندی ایشنه یرایه‌جق سوزی درحال ایشیدوب ایشنه کامیه‌جك سوزلردن تغافل ایدر

کوپکلر ایله برتکلی ٣٠

رکوپکلر برارسلان پوستنی بولوب وهر بری برطرفدن

طوتوب چکرلردی تلکینك بری بونی کوروب اکرارسلان دیری اولسه ایدی انك دیشلر بنی کندی پنجه کزدن دها کسکین کورر ایدیکز دیمشدر (معناسی) بعض کسەلر بیوك ادملره وقت ضعفلرنده سوکوب صایرلر

برکوپك ایله برطاوشان ٣١

کلبك بری برطوشانی اوکنه قاتوب یتشدی وطاشی پارالرجه‌سنه کسکین اولان دیشلر یله طوشانی ایصیروب قان اقغه باشلاینجه کلب قانی ایچردی طوشان بنی ایصیردیغك وقت اودرجه ایصیردك که کویا سنك دوشمنك ایدم اما یلادیغك وقت اویله یلایورسون که کویا سنك دوستونم دیدی (معناسی) غدار کمسه نك کوستردیکی محبت وشفقته اینانلمز

قارن ایله ایاقلر ٣٢

قارن ایله ایاق وجودی طوتان قنغمزدر دیو مجادله ایدرلردی ایاقلر وجودی کزدیرن بزز دیدکده قارن اکر بن یمك یمامش اولسم سز هیچ برشئی کتورمکه وبلکه یوریمکه قادر اوله مزسکز دیمشدر (معناسی) اکر برکسه بیوکنك یاردمی اولمقسزین برایش یاپمق ایسترایسه هیچ برخدمت کوره‌مز

نمس ایله طاوقلر ٣٣

نمسك بری طاوقلرك خسته لغنی ایشیدوب بر طاووس پوستی کیه‌رك طاوقلرك خاطرلرینی سؤال ایتمك ایچون یانلرینه کیندی سلام ویروب ای برادرلر نصلسکز وحالکز نه یولده‌در دیو سوال ایلدی طاوقلر سنك یوزینی کورمدیکمز کون حالمزیك ایو کچه‌یور دیدیلر (معناسی) حیله کارکسه محبتنی ریا ایله اظهار ایدر

روزکار ایله کونش ٣٤

برکون کونش ایله روزکار بردن قنغیمز ادمك اوزرندن اثوابنی چیقاره بیلور دیو مجادله ایتدیلر روزکار بن چیقاریرم دیو شدتله اسمکه باشلدی وهر نقدر مخالف اسدیسه ده ادم کندو اثوابنی ایوجه طوتوب صارلدی وادمك اثوابنی چیقارمغه مقتدر اوله‌مدی وقتا که کونش کونك اورته سنده قیزغینلغنی ارتیردی ادم بوقدر صیجاغه تحمل ایده‌میوب البسه سنی چیقاره‌رق ارقه سنه اتوب کیتدی (معناسی) تواضع واخلاق حمیده اصحابی هر استدیکنی حاصل ایدر

نمس نونك کسریله برکوچك جانوردر که مصر دیارنده اولور اژدرهانی پاره‌لر

ایکی خروس ٣٥

ایکی خروس بربرلریله جنك ایدوب وبریسی مغلوب اولوب قاچدی مغلوب اولان خروس کندیسنی تنها بریرده صاقلدی غالب اولان خروس بریوکسك طامك اوزرنده قنادلرینی اورور وکندی زور بازوسیله افتخار ایدر ایدی جانورلردن بری حمله ایله قاپوب کوتوردی (معناسی) ادمه لازم اولان کندی قوت واقتدار یله افتخار ایتمامکدر

قوردلر ٣٦

قوردلر صویك التنده قونلمش بر طاقم اوکوز دریلرینی کوروب یانلرنده هیچ کمسه اولمدیغنی اکلادقلرنده صوینی تماما ایچه‌رك دریلری المق اوزره اتفاق ایتدیلر دریلرك اوزرنده اولان صوینی کاملا ایچوب کبردیلر (معناسی) جاهللر لایق اولمیه‌جق ایش ایشلرلر

قازلر ایله قیرلانغجلر ٣٧

بروقت قازلر ایله قیرلانغجلر معیشتده اشتراك ایدرك برصحراده قازلرینی طوبورلر ایدی اوجیلر بوحاله واقف اولوب طوتمغه کیتدکلرنده قیرلانغجلر اوچه‌رق کندیلرینی ساحل سلامته ایرشدردیلر اما قازلر

وجودلرینك اغرلغی جهتیله اوجمغه مقتدر اولهمیهرق اوجیلرك الته دوشوب هلاك اولدیلر (معناسی) جنسنك غیریله معاشرت ایدهنك نتیجهسی بویله اولور

٣٨ برکوپك ایله برقورد

برکون کلبك بری برقوردی اوکنه قاتوب اورایه بروبه قاچردقجه مباهات ایدردی قورد یوزینی کلبه طوغری چویروب ظن ایتمه که بن سندن قورقیورم دکل دکل بلکه بنم قورقدیغم برکسه دندر که سنك اردندن کلور و بنی اوکونه قاتمشدر (معناسی) ادمه لازم اولان کندی هنریله افتخار ایتمکدر یوخسه دیکرینك هنریله دکل

٣٩ ایکی کوپك

برکون کلبك بری صاحبنك خانهسنده ضیافت اولدیغندن طیشارویه چیقوب کزر ایکن یولده دیکر برکلبه راست کلوب بوکون بزم اوده ضیافت وارهایدی برابر کیدهلم ولذتلی طعامدن یهلم دیهرك الوب کوتوردی مطبخه کیردکلرنده اشجیلردن بری بوییانجی کوپهکی کورنجه قویروغندن طوتوب هوادن فیرلادهرق دیواردن طیشارویه آتدی بیچارهکلب بیهوش اولدیغی

حالده یره دوشدی عقلی باشنه کلهرك سیلکندکده دوستلری سن بوکون ضیافته کتمش ایدك البته اوکوزل یمکلرك لذتنی طاتمشسکدر اما بزکوریورز که کلدیکك وقت اویله کلدك که یوایڭده غیب ایتمش ایدکدیکلردر (معناسی) بوکلبك طیشارویه آتلدیغی کبی بعض کسهلرده ضیافتدن طرد اولنهرق حقارت واستخفاف ایله چیقارلر

٤٠ برادم ایله ایکی ییلان

ایکی ییلان بربرلریله غوغا ایتمکده اولدقلری حالده دیکر بر ییلان ظهور ایدوب بونلرك بیلرینی تألیف ایلدیکنی ادمك بری کورنجه صکرهدن کلان ییلانه اکرسن بوایکیسندن دها شریر اولماش اولسه ایدك انلرك اراسنه کیرمز ایدك دیمشدر (معناسی) فنا ادم کندی جنسنه میل ایدر

٤١ برکوپك ایله برچایلاق

کلبك بری سلخخانهدن برات پارچهسی قاپوب نهردن کچر ایکن ات پارچهسنك عکسنی بریکندن دها بیوك کورهرك اتی آتدی وانیده چایلاغك بری قاپوب کیندی کوپك عکسنی کوردیکی اتی ارامق اوزره صویك ایچنه

آتیلوب ارادبسه‌ده بوله‌مدی اولکی اتی بولمق استیوب اتی دخی اله کتوره‌مینجه کندی کندینه عجبا دنیاده بندن دها نادان وارمیدر زیرا ایشیم یرایسه جق شیئی ویروب هیچ فائده‌سی اولمیان شیئی طلب ایتدم دیمشدر (معناسی) بعض کمسه‌لر اللرنده اولان ازشیئی موهوم چوق شیلر اله کتورمك ارزوسیله انیده اللرندن چیقاریرلر

❋ ارسلان وقورد وتلکی ❋ ٤٢

برکون برارسلان و برقورد و برتلکی آوه کیدوب برطاغ کچیسی ایله برکیك و برطاوشان صید ایتدیلر ارسلان قورده بونلری بیننزده تقسیم ایله دیدی قورد طاغ کچیسی سزك وکیك بنده کزك وطاوشان تلکینك اولسون دیدی ارسلان بوتقسیمه جانی صیقیلوب النی یوقارویه قالدیره‌رق قوردك باشنه اویله اوردی که باشی ارسلانك اوکنده یوارلاندی اندن صکره تلکی‌یه سن تقسیم ایله دیوب تلکی طاغ کچیسی افندمزك صباح طعامیچون وکیك اخشام یمه کیچون وطاوشان صباح ایله اخشام بیننده اوکالـه وقتی ایچون سزك اولسون دیدکده ارسلان تلکیدن ای تلکی نعجب حکم ایتدك وبونی

سکا کیم تعلیم ایلدی دیو سؤال ایلدکجه تلکی افندمزك اوکنه دوشمش اولان قوردك باشی اوکرتدی دیمشدر (معناسی) بیوکلرك طبیعتلرینی لایقیله اوکره‌نوب مزاجلرینه توافق ایده‌جك صورتده حکم ایتملی ویاخود اوزاقده طوروب سیر ایلمیدر

تمت ترجمهٔ امثال اللقمان فی تهذیب الاذهان

فی شهر ربیع الاول ۱۹ سنه ۱۲۹۲

﴿ مقدمه ﴾

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بیقیاس مر آفریننده را سزد که عالم علوی را بچندین مصابیح انجم عالم افروز چنان اراسته ساخت که در کیفت ماهیت شان هزاران هزار منجمان دور بین هایم وحیران وعالم سفلی را بموالید ثلاثه چنان پیراسته کردانید که چندین هیئت شناسان باریك انظار و مهندسان دقیق افکار در کشف اقطابش چون الت پرکار سر کشته وسر کردان مانده بتکرار (سبحانك ما خلقت هذا باطلا) بالوهتیش اقرار مینمایند پس خلاق علی الطلاق چنانچه نباتات را برمعدنیات بنشو ونما امتیاز داده وحیوانات را بر نباتات بحس حرکت ممتاز کردانیده وانسان را بنفس ناطقه وتصورات وتصدیقات برجملهٔ ذی روح فضیات بخشیده است همچنان بشرف تربیه وتعلیم ادیب را بربی ادب وعالم را بر جاهل وعاقل را بر غافل وعادل را بر ظالم وذکی را برغبی ترفیع وترجیح کرامت فرمود چنانچه مشاهده هم میشود که بسیاری از حیوانات غیر ناطق بسبب تربیه انچه باشارات میدانند

ناطقـان بدوی بی تربیه بچوب والات هم فهمیده نمی توانند واکرچه خشك مغزان هر طائفه بمباینت لغات واختلاف السنه تنها زبان خود را بهتر پنداشته الفاظ دیکران را چون آواز مرغان مسجع تصور نموده بمضمون (کل حزب بما لدیهم فرحون) ازمزایای کتب اخبار وتواریخ وفصاحت و بلاغت وحکمت وفلسفه وریاضیات وادبیات واخلاق وعادات وزبان وادیان طوائف دیکر محروم مانده بحکم (المرء عدو لما جهل) بچشم عداوت نکاه انداخته استهزا مینمایند اما مردمان خردمند که شعاع مهر منیر عقل شان برسو یدای ظلمات بخردی شعشعه باش کشته تاریکی جهل وعنا درامحو کرده اند بمضمون (من تعلم لسان قوم امن من مکرهم) (ویا موافق مفهوم) (کل لسان فی الحقیقة انسان) عمر عزیز خود را بلهو ولعب برباد نادادده ازچنین فوائد عظمی بی بهره نمی مانند بنا برین حکماء متقدمین امثال غریبه وحکایات عجیبه ازز بان پرنده وچرنده ودرنده وگزنده چون کنجشك وبازو زاغ وتیهو وکاو وبوزینه وخر وآهوو پلنك وخرس وشیر وکفتار وکژدم وقیق ومار وسو سمار مطابق بسیاری افراد بنی آدم که

در طبیعت ایشان نیز شجاعت وتهور و کین و تکبر
وغصب وتجبر وفراست وحماقت وحلم ودرایت وحیله
ومکر وثبات وصبر وتقلید وچاپلوسی یافت میشود بهترین
نهجی ترتیب داده اند تا خردمندان برای عبرت و پند
و بیخردان برای تنزه وریشخند مطالعه نمایند وازان
جمله امثال لقمان حکیم را بفرنکستان اززبان عربی بزبان
فرنکی ترجمه نموده بودند واکرچه مترجم در بعضی جاچون
درمثال ۳۰ پوست را بلاشه (cadavre) ودندان را به پنجه
(griffes) بسهو ترجمه کرده بود ولیکن در تفهیم مرام
امثال مذکور ازسدد نیز بیرون نبرامده بود لاجرم انرا به
هیچ وجه تعرض نموده وعربی رانیز چنانچه بود بحال
خود کذاشته مکر دومثال که یکی را ازانها مترجم در
مقدمه خود نسبت بلقمان داده بترتیب ننوشته بود وآن
دیکر مثال که مثال دویم است هر دو بی نتیجه مانده
بودند ماانهارا نیز در فارسی وترکی ازمعنی محروم
نکذاشته ودر بعضی جا معنی امثال مذکور کمی بتفصیل
وبیان مطابق شیوهٔ زبان بعبارتی سهل وآسان بپاس
خاطر نیرکان صدرسابق فواد پاشا یعنی حکمت ورشاد
بیك که اثار حکمت ورشادت وصلاح در ناصیه شان

هویداست بفارسی وترکی ترجمه نمودیم واوصاف
خاندان ممدوح وموصوف اکرچه درینجا جای کنجایش
ندارد امادر سیاحت نامهٔ بنده که مشتمل بر آداب واخلاق
ولسان وادیان وعصیان وطغیان ووحشیت وانسانیت
ومدنیت و بدویت وترقی وتدنی وعمارت وویرانی ملل
مختلفه از ابتدای خطهٔ کشمیر به هندوستان وافغانستان
وخراسان وماورا النهر وایران وکردستان وعربستان
وترکستان وروم تادارالخلافهٔ استانبول وازانجابا والد بزرك
صدراسبق رشید پاشا یعنی سفیر کبیر دولت علیهٔ عثمانیه
محمد جمیل پاشا بپاریس ودر تاریخ محاربهٔ دولت
فرانسیس بادولت پروس بقریب محاصرهٔ شهر پاریس
رو بکریز نهاده به بندر دیپ ودر انجابد قتور زانباتو
که یکی از حکماء حاذقست ملاقی شده بایکدیکر بلندن
وبلچیق والمانیا واوستریا تااستانبول وازانجا نیز مرهٔ
ثانیهٔ بسیاحت ممالك اوروپ بافرزند ارجمند حسیب پاشا
یعنی شوقی بیك که یکی ازارکان حرب دولت علیهٔ عثمانیه است
سیاحتی مکمل بوقوع انجامید وانچه در مدت بیست
وپنجسال بمشاهده رسیده است حتی الامکان تحریر وبیان
خواهد کردید لهذا باین دو بیت سعدی اختصار نمودم

نکویند ازسر بازیچه حرفی
کزان پندی نکیرد صاحب هوش
وکرصدباب حکمت پیش نادان
بخوانی ایدش بازیچه در کوش

امثال لقمان حکیم

شیری بادو کاو ١

یکبار شیری بردوکاو حمله آورد ایشان هم باهم فراهم آمده شاخهای خودرا چنان بوی میخلانیدند که درمیان شان مجال دخل نیافت پس یکی راازایشان بفریب کفت که اکراز رفیق خودجدا بشوی باتو تعرض نخواهم نمود ووقتیکه ازهم جداشدند هریك راتنها کشته بکار برد (معنایش انکه) اکر رای ساکنان دودیار بایکدیکر اتفاق نماید دشمن برایشان دست یافته نمی تواند واکر متفرق شد همکی بیکبار هلاك میشوند

آهوئی ٢

وقتی آهوئی برای تسکین حرارت تشنکی برچشمهٔ زلال رسیده عکس خودرانیز دران مشاهده نمود اکرچه

ازباریکی ولاغری پایهایش بسیار اندوهکین شده بود اما چون ببزرکی شاخهایش نکاه کرد خیلی خورسند کردید ودرهمان اثنا بعضی صیادان چون بلای ناکهان برسرش هجوم آوردند بیچاره رو بکریز نهاد وتادر دشت وصحرا میکریخت صیادان بروی دست یافته نتوانستند وچون رهکذرش بکوه افتاد وشاخهایش باشاخهای درختان بند میشدند شکاریان ازدنبالش رسیده بکشتند ودروقت جان کندن میکفت آنچیزرا که بنظر حقارت میدیدم مرا اخلاص کرده بود وانرا که کلان دیده شادشده بودم مرا در ورطهٔ هلاك انداخت (معنیش انکه) چنانچه بعضی چیزها خوب مینمایند ونتیجه شان بدمی براید همچنان بعضی چیزها بدمینمایند وبسرانجام کار نتیجه شان خوب می براید

آهوئی ٣

یکبار اهوئی بیمار شده بود دوستانش برای اعاده آمده سبزه وکیاهیکه باطراف مسکنش رسته بود چریده میرفتند وچون شفا یافت وبرای خوراك هرچه تمامتر کردید کمتر دست داد وبکرسنکی مرد وبرفت (معنیش

انکه) هرکس که برادران وخویشاوندان بسیار دارد اندوه هم بیشمار دارد

شیروروباه ٤

یکبار شیری از شدت تابش آفتاب آنجابسایهٔ غاری آورده قرار کرفت هم دران اثنا ملخی پیدا شده برپشتش اغاز کریدن نمود و چون شیر برین حال وقوف یافت برجسته بچپ وراست میدید وبرخود میلرزید وروباهی هم بوی دیده می خندید شیر اورا کفت که این لرزش من نه از بیم ملخست بلکه از خشم آن حقارت است که بمن مینماید (معنایش انکه) حقارت برمرد دانا ازمرك صعبتراست

شیروکاو ٥

وقتی شیری خواست که کردن کاوی بشکند ولیکن از بسیاری زور آن جسارت هم کرده نتوانست پس نزدوی رفته بطریق فریب کفت که من امری وزبرهٔ کشته ام ومیخواهم که امشب طعام رابا یکدیکر تناول نمائیم کاز هم دعوتش را اجابت نموده رو بمسکنش نهاد وچون درانجارسید دید که شیرازهیزم ودیك تدارکی بسیار مهیا ساخته بودهمان بمشاهدهٔ اینحال زود پس

کردید و بکریخت شیر کفت چرا بمجرد آمدن اینجاپس میکردی کاو جواب داد این تدارکی که من می بینم چنان می پندارم برای کسی حاضرشده است که از بره خیلی بزرك باشد (معنیش انکه) دانارا باید که بحرف دشمن باور نکند وهوانست اونپذیرد

شیروروباه ٦

وقتی شیری از پیری ناتوان کشته هیچ کدام ازدد ودام شکار کرده نمیتوانست پس خواست که درباب معیشت حیلهٔ باندیشد تامدتی برفاهیت بکذراند بنابرین ازروی مکر خودرا بیمار ساخته درغاری انداخت پس هرچهارپائیکه بجهت اعادهٔ اش می آمد درون غار کردنش راشکسته میخورد روزی روباه هم برای پرسش امد وبردرغار ایستاده سلام داد وکفت ای سرور جانوران چکونهٔ شیر کفت ای روباه چرادرون نمی آئی روباه کفت من نیز میخواستم که درایم اما اثار پای کسانیکه درامده اند بسیاری بینم وهیچ پی کسیکه برامده باشدنمی بینم (معنیش انکه) داناراباید که پیش ازازمایش بکاری شروع نماید

شیری وآدمی ۷

یك وقت مردی وشیری درراه باهم میرفتند ودر باب زور وقوت خود بخلاف یکدیکر سخن همی کفتند اکرچه شیرقوت وهیبت خودرا بمبالغه اظهار مینمود امامرد مذکور بردیواری تصویرادمیکه شیری راخفه میکرد دیده بخندید شیر بوی کفت اکر شیران هم مانند بنی آدم علم تصویر میدانستند پس هیچ کدام آدم نمی توانست که شیررا خفه بکند بلکه همیشه شیرآدم راخفه میکرد (معنیش انکه) آدم بکواهی اهل خانهٔ خود تزکیه یافته نمی تواند

شیر واهو ۸

یکبار آهوئی ازترس صیادان کریخته بغاری درامده شیری نیزازعقبش درامده ویرا بدزید اهو باخود میکفت من چه بدبخت هستم چونکه ازآدم میکریختم وحالا بدست کسی افتادم که ازوی زوراور تراست (معنیش انکه) بعضی کسان ازترسی کم میکریزند ودر بلائی بزرك می افتند

اهووروباه ۹

وقتی آهوئی تشنه شده بود ودر برکهٔ درامده ازروی

طمع آب رابسیار نوشید وچون خواست که برآید برامده نتوانست روباهی بوی نظر انداخت وکفت ای برادر کاری بدکردی زیراپیش ازدرامدن نیکو تصور برامدن نمودیکه چطوربایستی برامدن نتیجه (قدم الخروج قبل الولوج) (کاربی مشورت چنین نتیجه می بخشد)

خرکوشان وروباهان ۱۰

وقتی درمیان کرکسان وخرکوشان جنکی واقع شد خرکوشان بنزد روباهان رفته برای کارزار یاری خواستند روباهان کفتند که اکر ماشمارا وان کسانیکه باایشان محاربه میکنید نمی شناختیم هرآینه تکلیف شمارا بجامی آوردیم (معنیش انکه) آدم راباید که همراه کسیکه ازخود زورمند تر باشد مجادله نکند

خرکوشی وشیری ماده ۱۱

روزی خرکوشی شیری راکفت که من درهرسال بچکان بسیار میزایم وتو درتمام زندکی خود یك یادو میزائی ماده شیر کفت که راست میکوئی ولیکن آن یکانه شیربچهٔ شیراست (معنیش انکه) یکدانه فرزند دانا ومبارك بهترازانبوه فرزندانیکه عاجزوناهموارند

﴿زنی وماکیانی﴾ ۱۲

وقتی زنی ماکیانی داشت که هر روز یك بیضهٔ سیم میداد روزی زن باخود اندیشید که اکر خوراك این ماکیان زیاده بکنم البته هر روز دو بیضهٔ سیم خواهد داد چون اب ودانه اش زیاده نمود حوصله اش بترقید و بمرد (معنیش انکه) بسیاری مردمان برای طمع فائده کم سرمایه راهم برهم میزنند

﴿پشه وکاو﴾ ۱۳

پشهٔ بر سر شاخ کاوی فرامده قرار کرفت وکفت اکر سنکینی وکرانی من بتو دشوار نماید مرا خبر دار ساز تا بپرم کاو کفت در هنکام نشستن تو خبردار نشدم ووقتیکه زو بپرواز خواهی نهاد نیز خبردار نخواهم شد (معنیش انکه) بسیاری کسان اکرچه در نفس خود قدری ندارند بازهم خود را خیلی سنکین می پندارند

﴿مرد وموت﴾ ۱۴

یکبار مردی باری کران ازهیزم برداشته میرفت وچون ازسنکینی بارمانده شد دلتنك کشته باررا بر زمین انداخت ودست رابرای طلب مرك بدعا برداشت تیر دعایش نیز بهدف اجابت رسیده فی الحال ملك الموت

پیداشده پرسید که مرا برای چه طلبیدی مرد فقیر ازترس فریادی براورد وکفت ترابجهت آن خواندم که کمی یاری نموده این بارکران را بر دوشهایم بکذاری ﴿معنیش انکه﴾ جملهٔ عالم هرچند که درین دنیا خوار وذلیل هم باشند با این همه زندکی رادوست دارند

﴿یکی باباغبانی﴾ ۱۵

روزی باغبانی بقله را آب میدادیکی پرسیدش که چرا بقلهٔ صحرا خوب منظر ودیرپای است باوجود که کسی بتربیهٔ اومشغول نمیشود و بقلهٔ بوستانی بااین همه خدمت وتربیه سریع الذبول وناپایدار است باغبان کفت که پرورش آن ازطرف مادرخوداست و پرورش این ازجانب مادر اندر است (معنیش انکه) تربیه مادرخود درحق فرزندان خود بهتراز تربیهٔ مادر اندر است

﴿مردی وبتی﴾ ۱۶

مردی درخانهٔ خود بتی راپرستش مینمود وهر روز برای وی قربانیٔ نیز میکشت تاکه همه مال را برباد دادروزی بت انمرد راکفت که مال خود را بجهت من برباد مده زیرادراخرت مرا ملامت خواهی کرد (معنیش انکه)

بسیاری مردمان مال خودرا اینجا تلف میکنند ومیکویند که
خدامارا فقیر کردانیده است

۱۷ ﴿ زنکی ﴾

یکروز زنکی درجوی درامده خودرامی شست یکی
کفتش که ای برادر سفید شدن توبشست وشوی از
قوهٔ امکان بیرونست باری توآب جوی را چرکین مکن
(معنیش انکه) انچه در طبیعت متمکن کشت تغییر یافته نمی
تواند

۱۸ ﴿ مردی وکرهٔ مادیانی ﴾

یکبار مردی برمادیانی سوار شده میرفت مادیان در
اثنای راه کرهٔ زائید که بدنبالش افتاده ازدور میرفت
وچون طاقت رفتارش طاق کشت ایستاده صاحب
خودرا چنین کفت که ای خداوندمی بینی که من خورد
هستم ورفته نمیتوانم واکر تو مرادر اینجا کذاشته میروی
هر آینه من می میرم واما اکر همراه خود کرفته ببری
وتابزرک شدنم تربیه بکنی پس ترابر پشت خودبرداشته
هرجائیکه میخواهی زودمیرسانم (معنیش انکه) باید که
با اهل ومستحق همواره نکوئی نماید

۱۹ ﴿ مردی وخوکی ﴾

یکبار مردی کوسفندی و بزی وخوکی رابرچهارپائی
بار کرده برای فروختن شان بشهر میرفت اکرچه بزوکوسفند
به هیچ وجه اضطراب نمی نمودند ولیکن خوک
همیشه در حرکت واضطراب بوده قرار نمیکرفت مرداورا
چنین کفت که ای بدترین جانوران چرا کوسفند و بزاضطرب
نمی نمائید وتو هیچ ارام نمی یابی خوک جواب داد که
هرکس درد نفس خودازدیکران بهترمیداند ومن میدانم که
مردمان کوسفندرا برای پشم وبزرا برای شیر دوست
دارند ومن بدبخت هیچ کدامی ازین دوچیز ندارم پس
بیقین میدانم که همان برسیدن من در شهر مرا بخون
خواهند سپرد (معنیش انکه) انکسانیکه درین دنیا
کناه خودرا میدانند عذاب اخرت رانیز میشناسند

۲۰ ﴿ سنک پشت وخرکوش ﴾

وقتی خرکوشی وسنکپشتی برای سبقت نمودن درتک
وتاز شرط نموده بجهت حد کوهی معین نمودند
خرکوش باعتبار خفت بدن وتیزی رفتار خود مغرور
شده بخواب فرورفت اما سنک پشت چون بسنکینی
جسم وکرانی رفتار خود ملاحظه نمود درراه افتاده

بردوام قطع مسافه میکرد وهنوز خرکوش از خواب
برنخاست که سنك پشت بکوه معهود واصل کردیده
بود (معنیش انکه) بسنکینی وجود بدوام آهسته
آهسته رفتن بهتراز سبکی بدن وشتاب نمودنست

❊ کرك و شیر ❊ ۲۱

یك وقت کرکی بچهٔ خوکی راشکار نموده میرفت ودرراه
شیری بوی دوچارشده ازدستش دربود وکرك باخود
میکفت من نیزازین واقعه در تعجب بودم که چیز
مغصوب چکونه بامن خواهد ماند (معنیش انکه)
مالیکه ستمکر بستم من ستاند باوی نمی ماند واکر مدتی
بماندازان تمتع کرفته نمی تواند

❊ عوسج وباغبانی ❊ ۲۲

روزی درخت عوسج باغبانی راکفت اکرکسی مرا باهتمام
درمیان بوستانی نشانده اب میداد و خدمت میکرد
بادشاهان بخواهش تمام بکل ومیوهٔ من میل می نمودند
باغبان نیز باور کرده اورامیان بوستان درزمینی خوب
نشانده هرروزدوبار بوی آب میدادتا نشو ونما یافته
خارهایش قوی شدند وشاخهایش برهمه

عوسج درختیست پرخار که درغیر بستان یافت میشود

درختانیکه باطراف اوواقع شده بودند محیط
کشته بن وبیخش درزمین چنان استحکام یافت که
ازبسیاری خاردل آزارش هیچکس بجانب وی سبقت
کردن نمی توانست (معنیش انکه) چندانکه کسی
بامردی بدنکوئی بکند انقدر ازوی بدی می بیند

❊ زنکی ❊ ۲۳

زنکی درروزیکه برف می بارید جامهٔ هارا کشیده
برف رابراندام خود میمالید یکی پرسیدش که چرا این
برف رابرتن خودمی مالی کفت برای سفیدشدن حکیمی
این سخن راشنید وکفت ایمرداذیت بیهوده مکش
زیرااین برف بدن تراسفید نخواهد کرد بالعکس بلکه تن
تواوراسیاه میکرداند (معنیش انکه) مرد بدکوهر هیچ
چیز راخوب کرده نمی تواند بلکه خوب رابد کرده می
تواند

❊ زنبور ❊ ۲۴

روزی زنبوری نیش دار بزنبور شهد خوشکوار کفت
اکرمراهمراه خود ببری مانند تو بلکه بهتراز توانکبین
میسازم زنبور نیز برین راضی شده اوراهمراه خود برد
وچون شهدراساخته نتوانست چنان نیشی بوی زد که

امید زیستنش نماند ودر وقت جان کندن باخود میکفت مستوجب این عقوبتم مادام که من نفت راهم ساخته نمی توانستم چرا دعوی ساختن انکبین کرده بودم (معنیش انکه) خیلی کسانند که هیچ چیز نمیدانند ولیکن ازدعوی هم پس نمی ایستند

۲۵ ﴿ کودکی ﴾

وقتی کودکی درنهری درامده بود وچون شناوری خوب نمیدانست نزدیک بود که غرق بشود پس ازیکی ازرهکذران برای خلاص شدن ازین ورطه یاری طلبید انمرد بجای رهانیدن ملامت کردنش اغاز نمود بچه اوراکفت اول مرا ازین ورطهٔ هولناک برهان بعدازان هرملامتی که خواهی بکن (معنیش انکه) بآدم باید که دروقت خوف ملامت نکنند

۲۶ ﴿ کودک وکژدم ﴾

وقتی کودکی بشکار ملخ اشتغال داشت روزی کژدمی رادیده واورا ملخی بزرک پنداشته دست بکرفتنش درازکرد وچون نیک نکریست ودانست که کژدم است دست خود رازود باز کشید کژدم کفت اکر مرا بدست میکرفتی بیقین میدانم که من بعدازشکار ملخ

بکلی فارغ میشدی (معنیش انکه) آدم راباید که ابتدا از خیر وشر خوب ملاحظه کند وپس ازان بوی عمل نماید

۲۷ ﴿ کبوتر ﴾

یکبار کبوتری تشنه شده برای جستجوی آب بهرطرف میپرید ودر اثنای پرواز بردیواری صورت ظرفی پرازآب مشاهده نموده خودراچنان بوی زد که حوصله اش بترقید ودر هنکام جان کندن باخود میکفت من چه بدبخت هستم زیرا درطلب آب چنان شتاب نمودم که نفس خودرا بهلاک رسانیدم (معنیش انکه) درکارها صبر وتانی ازسرعت ومبادرت بهتراست

۲۸ ﴿ کربهٔ ﴾

وقتی کربهٔ در دکان اهنکری درامده سوهانی برزمین افتاده یافت وبزبان لیسیدن کرفت وخونیکه اززبانش روان میکشت ازسوهان پنداشته فرو میبرد تا زبانش برهم خورد وبمرد (معنیش انکه) بعضی کسان هستند که مال خودراتا مفلس شدن شان بیجا وبیحساب خرج میکنند ونمی دانند

۲۹ سك واهنكر

وقتی اهنکری سکی داشت که در وقت کار وبار اهنکر همیشه بخواب میرفت وهر وقتیکه اهنکر از کار فارغ شده با دوستان برای طعام برخوان می نشست سك زود از خواب بیدار شده حاضر میشد روزی اهنکر بوی کفت که ای سك بدرسك درهنکام زدن مضراب که اوازش زمین رابلرزش می آرد بیدار نمیشوی وباآواز خفیف خائیدن نان چطور بیدار شده می توانی (معنیش انکه) هرکس سخنیکه بکارش بخورد زود می شنود وازانچه بکارش نخورد تغافل میورزد

۳۰ سکان وروباه

روزی سکان پوست شیری رایافته هریکی از طرفی کرفته میکشیدند روباهی اینحال رامشاهده نموده کفت اکران زنده می بود پنجه های اورا ازدندان خود تیز ترمیدید (معنیش انکه) بعضی کسانند که مردمان بزرکارا در وقت ضعف شان بدمیکویند ودشنام میدهند

۳۱ سك وخرکوش

روزی سکی خرکوشی راپیش نمود واز عقبش دررسیده بدندان خارا شکاف چنان کزیدش که خونش روان

شد وانرالیسیدن کرفت خرکوش کفتش که در وقت کزیدن چنان مرامیکزی که کویا دشمن تو بوده ام اما دروقت لیسیدن هم چنان میلیسی که کویا دوست تو بوده ام (معنیش انکه) ادم دغل بدروغ محبت رااظهار میکنند

۳۲ شکم وپای ها

وقتی شکم وپایها باهم مجادله میکردند ومیکفتند ایا ازما کدام کس است که وجودرا برپامی دارد پایها کفتند البته ما اورا برپا میداریم شکم کفت اکر من خوراك نمی خوردم شمانه ببرداشتن چیزی بلکه برفتار هم قادر شده نمی توانستید (معنایش انکه) اکر کسی بخواهد که کاری بکند ویزرکش اکر یاری ندهد هیچ کارد یده نمیتواند

۳۳ نمس وماکیان

وقتی نمسی بیماری مرغ خانکیان شنیده پوست طاوسی در برکرد وبطریق اعاده نزدیك ایشان آمده سلام داد وکفت ای برادران چکونه هستید واحوال شما چطور

نمس بکسرهٔ نون بدیار مصر حیوانیست خورد که دشمن ماکیان وماراست (چون راسو)

میگذرد گفتندر وزیکه ماروی ترانمی بینیم حال ما بسیار خوب میگذرد (معنایش انکه) مرد دغل ازروی ریا شفقت را اشکارا میکند

باد وآفتاب ۳٤

روزی باد وافتاب برین مجادله کردند وگفتند از ما کیست که لباس ادم راازوجودش براورده می تواند بادگفت که منم پس بشدت وزیدن اغاز نمود چندانکه مخالف می وزید مرد جامه های خودرا محکم گرفته بربالای خودمی پیچانید وچون باد پوشاك ادم رابراورده نتوانست پس افتاب بموجب گفتهٔ خود برامد ونیم روزشده گرمیش روبترقی نهاد ان مردهم بچنین گرماتاب آورده نتوانست ناچار البسهٔ خودرا از بر کشیده بردوش انداخت و برفت (معنایش انکه) هرکسکه تواضع واخلاق خوب داشته باشد هرچه بخواهد ازدوست گرفته می تواند

دوخروس ۳٥

وقتی دوخروس بایکدیگر جنك کردندو یکی ازایشان که مغلوب گشته بود گریخته خودرا درجائی مخفی پنهان نمود وان دیگر غالب بربامی بلند برامده بال و پرزد وبزور

بازوی خود افتخار مینمودهم دران اثنایکی ازمرغان شکاری حمله اورده درربودش (معنایش انکه) ادم رانباید که بزورو قوت خود افتخار نماید

گرگان ۳٦

وقتی گرگان پوستهای گاوان که کسی نزد ایشان نبود بزیراب تالابی مشاهده نموده اتفاق کردند که اب تالاب راتماماً بنوشند تادست شان بآن پوستها رسیده بکار برندپس ابراچنان اشامیدند که همگی برجای سرد شدند (معنایش انکه) نادان کاری میکنند که نشاید

بطان و پرستوان ۳۷

وقتی بطان باپرستوان در معیشت شریك شده در یك چراگاه طعمه میخوردند روزی صیادان برینحال وقوف یافته بشکارشان توجه نمودند پرستوان ازسبکی جسم پریده خودرا بکنارهٔ سلامت رسانیدند اما بطان ازگرانی وجود پریده نتوانستند پس بدست شکاریان افتاده هلاك شدند (معنایش انکه) کسیکه باناجنس خود معاشرت میورزد نتیجه اش همین مثال دارد

سك وگرك ۳۸

روزی سکی گرگی راپیش کرده بتك وتاز خود وگریختن

گرگ مباهات مینمود گرگ روی خود بسوی وی گردانیده گفت چنان گمان مبر که من از تو می ترسم نی نی بلکه ترسیدن من از کسی است که بدنبال تو می آید و مرا پیش کرده است (معنایش انکه) ادم را باید که پرهیز خود بنازدنه پرهیز دیگران

دو سگ ٣٩

روزی سگی که بخانهٔ خداوندش ضیافت میدادند بکوچهٔ برامده میگردید وسگی دیگر را در راه دیده گفت بدانکه امروز در خانهٔ ما ضیافت دارند و بیا که ما نیز بایکدیگر در انجا رفته چاشنی خورشهای لذیذ برگیریم وچون به آشپزخانه در امدند یکی از خدمتکاران سگ غریب را دید وازدمش گرفته بهوا پرانیده از دیوارش بیرون انداخت وسگ بیچاره مدهوش بزمین افتاد وبعد از مدتی بهوش امده هنوز گرد را ازخود می افشاند که دوستانش گرد امده گفتند ما میدانیم که تو امروز بضیافت رفته بودی و البته ذوق مائده هم برداشته باشی اما جای تعجب درینجا است که حالا مامی بینیم که تو وقت برامدن چنان برامده یکه راه را هم گم کرده هستی (معنایش انکه) بعضی کسان بهمین طرز از

ضیافت مطرود شده بحقارت واستخفاف می برایند

مردی ودومار ٤٠

یکروز مردی دومار دید که بایکدیگر جنگ میکردند همدران اثنا ماری دیگر پیدا شده درمیان شان طرح صلح انداخت مرد بوی گفت تو اگر ازین دودیگر شریرتر نمی بودی درمیان ایشان نمی درامدی (معنایش انکه) آدم بد گوهر با بنای جنس خود میل میکند

سگی وزغنی ٤١

یکبار سگی پارهٔ گوشت از مسلخ ربودهٔ از جوی باری میگذشت وعکس انگوشت در ان آب ازان بزرگتر دیده ازدهن رها کرد زغنی نیز از بالا فرامده درربودش اما سگ بطلب عکس انگوشت هرچه تمامتر سعی بجا اورد اثرش کمتر یافت پس خواست که گوشت پارهٔ اول را بدست بیارد انرا هم نیافته باخود همیگفت ایا در دنیا از من نادان ترکسی یافت میشود زیرا آنچه بکارم میخورد از دست براورده پی طلب چیزی شدم که هیچ فایده نبخشید (معنایش انکه) یکی چیز کم موجود را برای طلب بسیاری مفقود از دست میدهد

شیر و کرک وروباه ٤٣

یکروز شیری وکرکی وروباهی باهم بشکار برامده کوز
خری وآهوئی وخرکوشی راصید نمودند شیر بکرك
کفت این رادرمیان ماتقسیم نمای کرك کفت کورخر
بجهت سرکار شاه واهو برای بندهٔ شما وخرکوش برای
روباه باشد شیر برین بهم برامد ودست رابرداشته چنان
بسرش زد که چون کوی پیش روی شیر غلطیه بعد
ازان روباه رافرمود که توتقسیم بکن روباه جوابداد که
کورخر برای طعام چاشت واهو بجهت خوراك شام
وخرکوش برای ناشتامیان چاشت وشام ملك باشد
شیر کفت اوخ ای روباه چه عجب حکمی نمودی واین
رابتو که تعلیم داده است کفت این سرکرك که پیش
روی شاه افتاده است (معنیش انکه) آدم رابابد که
طبیعت بزرکان راخوب شناخته موافق مزاج ایشان
حکم کندو یا ازدور ایستادهٔ سیر نماید

ترجمه امثال لقمان فی تهذیب الاذهان ختام
پذیرفت سنه ١٢٩٢ هجری مترجم اسکندر

امثال لقمان الحکیم

اسد وثوران ١

اسد مرة خرج علی ثورین فاجتمعا جمیعا وکانا ینطحانه
بقرونهما ولایمکناه من الدخول بینهما فانفرد باحدهما
وخدعه ووعده بان لایعارضه ان تخلی عن صاحبه
فلما افترقا افترسهما جمیعا هذا (معناه) ان مدینتین اذا
اتفق رای اهلهما فانه لایمکن منهما عدو فاذا افترقا
هلکا جمیعا

غزال ٢

ایل یعنی غزال مرة عطش فأتی الی عین ماء لیشرب
فنظر خیاله فی الماء فحزن لدقة قوائمه وسر وابتهج
لعظم قرونه وکبرها وفی الحال خرج علیه الصیادون
فانهزم منهم فاما وهو فی السهل فلم یدرکوه فلما دخل
فی الجبل وعبر بین الشجر فلحقه الصیادون وقتلوه فقال
عند موته الویل لی انا المسکین الذی ازدریت به هو
خلصنی والذی رجوته اهلکنی

غزال ٣

غزال مرة مرض فکان اصحابه من الوحوش یأتون الیه

و يعودونه و يرعون ماحوله من الحشيش والعشب فلما فاق من مرضه التمس شيأ ليأكله فلم يجد فهلك جوعا (هذا معناه) من كثر اهله واخوانه كثرت احزانه

﴿ اسد وثعلب ﴾ ٤

اسد مرة اشتد عليه حر الشمس فدخل الى بعض المغاير يتظلل فيها فلما ربض اتى اليه جرذ يمشي فوق ظهره فوثب قائما فنظر يمينا ويسارا وهو خائف مرعوب فنظره الثعلب فتضحك عليه فقال له الاسد ليس من الجرذ خوفي وانما كبر علي احتقاره لي (هذا معناه) ان الهوان على العاقل اشد من الموت

﴿ اسد وثور ﴾ ٥

اسد مرة اراد يفترس ثورا فلم يجسر عليه لشدة قوته فمضى اليه ليحتال عليه قائلا له اعلم انى قد ذبحت خروفا سمينا واشتهي ان تأكل عندي في هذه الليلة خبزا فاجابه الى ذلك فلما وصل الى الموضع ونظره اذا قد استعد الاسد حطبا كثيرا وخلاقين كبارا فولى الثور هاربا فلما عاين ذلك فقال له الاسد لماذا وليت بعد مجيئك الى هاهنا فقال له الثور لاني علمت ان هذا الاستعداد لما هو اكبر من الخروف (هذا معناه)

ان ماسبيل العاقل ان يصدق عدوه ولا يأنس اليه

﴿ اسد وثعلب ﴾ ٦

اسد مرة شاخ وضعف ولم يقدر على كسر شيء من الوحوش فأراد ان يحتال لنفسه في المعيشة فتمارض والقى نفسه في بعض المغاير وكان كلما اتاه شي من الوحوش ليعوده افترسه داخل المغارة واكله فاتى الثعلب عائدا له فوقف على باب المغارة مسلما عليه قائلا له كيف حالك ياسيد الوحوش فقال له الاسد لماذا لاتدخل يا ابا الحصين فقال له الثعلب ياسيدي قد كنت عولت على ذلك غير انني ارا عندك آثار اقدام كثيرة قد دخلوا ولا ارى ان خرج منهم ولا واحد (هذا معناه) ان ماسبيل الانسان ان يهجم على امر او يميزه

﴿ اسد وانسان ﴾ ٧

اسد مرة وانسان اصطحبا على الطريق فجعلا يتشاجران بالكلام على القوة وشدة البأس فجعل الاسد يطنب في شدته وبأسه فنظر الانسان على حائط صورة رجل وهو يخنق سبعا فضحك الانسان فقال له الاسد لو كان السباع مصورين مثل بني آدم لما قدر الانسان يخنق سبعا بل كان السبع يخنق الانسان (هذا معناه) ان ما يزكي الانسان بشهادة اهل بيته *

﴿ غزال واسد ﴾ ٨

غزال مرة من خوفه من الصياد بن انهزم الى مغارة فدخل اليه الاسد فافترسه فقال فى نفسه الويل لى انا الشقى لانى هربت من الناس فوقعت فى يد من هو اشد منهم بأسا (هذا معناه) من يفر من خوف يسير فيقع فى بلاء عظيم *

﴿ غزال وثعلب ﴾ ٩

غزال مرة عطش فنزل الى جب ماء فشرب منه بشره ثم رام الطلوع فلم يقدر فنظره الثعلب فقال له يا اخى اسات فى فعلك ان لم تميز قبل نزولك كيف تطلع و بعد ذلك نزلت (هذا معناه) من ينفرد برأى نفسه بغير مشورة *

﴿ ارانب وثعالب ﴾ ١٠

النسور والارانب مرة وقع بينهم حرب فمضوا الارانب الى الثعالب يسومون منهم الحلف والمعاضدة على النسور فقالوا لهم لولا عرفناكم ونعلم لمن تحاربون لفعلنا ذلك (هذا معناه) انه ما سبيل الانسان ان يحارب لمن هو اشد بأسا منه *

﴿ ارنب ولبوة ﴾ ١١

ارنب مرة عبر على لبوة قائلة لها انا انتج فى كل سنة اولاداً كثيرة وانت انما تلدين فى كل عمرك واحدا او اثنين فقالت لها اللبوة صدقت غير انه وان كان واحداً فهو سبعة (هذا معناه) ان ولداً واحداً مباركاً خير من اولاد كثيرة عاجزين *

﴿ امراة ودجاجة ﴾ ١٢

امراة كان لها دجاجة تبيض فى كل يوم بيضة فضة فقالت الامراة فى نفسها ان انا كثرت علفها تبيض فى كل يوم بيضتين فلما كثرت علفها انشقت حوصلتها فماتت (هذا معناه) ان ناسا كثيرا بسبب ربح يسير يهلكون رؤوس اموالهم

﴿ بعوضة وثور ﴾ ١٣

بعوضة يعنى ناموسة وقفت على قرن ثور وظنت انها قد ثقلت عليه فقالت له ان كنت قد ثقلت عليك فاعلمنى حتى اطير عنك فقال الثور يا هذه ما حسست بك فى وقت نزولك ولا اذا انت طرت اعلم بك (هذا معناه) من يطلب ان يجعل له ذكرا ومجدا وهو ضعيف حقير

١٤ انسان والموت

انسان مرة حمل جرزة حطب فثقلت عليه فلما اعيا وضجر من حملها رمى بها عن كتفه ودعا على روحه بالموت فشخص له الموت قائلا هوذا انا لما ذا دعوتني فقال له الانسان دعوتك لترفع هذه الجرزة الحطب على كتفي (هذا معناه) ان العالم بأسره يحب الحياة في هذه الدنيا وما يملون من الضعف والشقاء

١٥ بستاني

بستاني يوما كان يسقي البقل فقيل له لما ذا البقل البري بهي المنظر وهو غير مخدوم وهذا الجوي سريع الذبول والعطب قال البستاني لان البري تربيه امه وهذا تربيه امراة ابيه (هذا معناه) ان تربية الام للاولاد افضل من تربية امراة الاب

١٦ انسان وصنم

انسان كان له صنم في بيته يعبده وكان يذبح له في كل يوم ذبيحة فافنى جميع ما يملكه على ذلك الصنم فشخص له قائلا لاتفن مالك علي ثم تلومني في الآخرة (هذا معناه) من ينفق ماله في الخطئة ثم يحتج ان الله افقره

١٧ انسان واسود

انسان مرة رأى رجلا اسود وهو واقف في الماء يستحم فقال له يا اخي لاتعكر النهر فانك لاتستطيع البياض ولاتقدر عليه ابد الدهر (هذا معناه) ان المطبوع لايتغير طبعه

١٨ انسان وفرس

انسان كان يركب فرسا وكانت حاملا وفيما هو في بعض الطريق انتجت ابنا فتبع امه غير بعيد ثم وقف وقال لصاحبه يا سيدي تراني صغيرا ولا استطيع المشي وان مضيت وتركتني ها هنا فهلكت وان انت اخذتني معك وربيتني الى ان اقوى فحملتك على ظهري واوصلتك سريعا الى حيث تشاء (هذا معناه) انه يجب ان يسدى المعروف لاهله ومستحقه ولايطرحوه

١٩ انسان وخنزير

انسان مرة حمل على بهيمة كبشا وعنزا وخنزيرا وتوجه الى المدينة ليبيع الجميع فاما الكبش والعنز فلم يكونا يضطربان على البهيمة واما الخنزير فانه كان يعرض دائما ولايهدا فقال له الانسان يا اشر الوحوش لما ذا الكبش والعنز سكوت لايضطربان وانت لاتهدا

ولاتستقر قال له الخنزير كل واحد يعلم داء نفسه فانا اعلم ان الكبش لصوفه والعنز يطلب للبنها وانا الشقى لاصوف لى ولا لبن وانا اتحقق انه عند وصولى الى المدينة ارسل الى المسلخ لامحالة (هذا معناه) ان الذين يعرفون الخطايا والذنوب التى قدمت ايديهم يعلمون سوء منقلبهم وماذا تكون اخرتهم

سلحفاة وارنب ٢٠

سلحفاة وارنب مرة تسابقا وجعلا الحد بينهما الجبل يستبقان اليه اما الارنب فلاد لاله بخفته وجريه توانى فى الطريق ونام واما السلحفاة فلعلمها بثقل طبيعتها لم تكن تستقر ولاتتوانى فى الجرى فوصلت الى الجبل عند استيقاظ الارنب من نومه (هذا معناه) ان طول الروح والمداومة خير من الخفة والعجلة

ذئب ٢١

ذئب مرة اختطف خنوصا صغيرا وفيما هو ذاهب به لقيه الاسد فاخذه منه فقال الذئب فى نفسه عجبت ان شيأ اغتصبته كيف يثبت معى (هذا معناه) ان مالا يكسب من الظلم لايقيم مع صاحبه وان هو اقام معه فلا يتهنا به

العوسج ٢٢

العوسج قال مرة للبستانى لو ان لى من يهتم بى وينصبنى فى وسط البستان ويسقينى ويخدمنى لكان الملوك يشتهون ينظرون زهرى وثمرى فأخذه ونصبه فى وسط البستان فى اجود الارض وكان يسقيه فى كل يوم دفعتين فنشى وقوى شوكه وتفرعت اغصانه على جميع الشجر التى حوله فجافت واصلت عروقه فى الارض وامتلاء البستان منه ومن كثرة شوكه لم يكن احد يستطيع ان يتقدم اليه (هذا معناه) من يجاور انسان سوء فانه كلما اكرمه اشتد شره وتمرده وكلما احسن اليه اساء هو الفعل معه

اسود ٢٣

اسود فى يوم ثلج ثالج نزع ثيابه واقبل يأخذ الثلج ويعرك به جسمه فقيل له لماذا تعرك جسمك بالثلج فقال لعلى ابيض فاجابه رجل حكيم قائلا له ياهذا لاتتعب نفسك فقد يمكن ان جسمك يسود الثلج وهو لايزداد الا سوادا (هذا معناه) ان اهل الشر لايستطيعون فعل الخير ومعلوم ان الشرير يقدر ان يفسد الخير واما الخير لا يقدر احد على اصلاح الشرير

٢٤ ﴿ خنفسة ونحلة ﴾

خنفسة مرة قالت لنحلة العسل او اخذتني معك لعملت عسلا مثلك واكثر فاجابتها النحلة الى ذلك فلما لم تقدر على مثل ذلك ضربتها النحلة بحمايها وفيما هي تموت قالت في نفسها لقد استوجبت ماناالني من السوء فلم يكن لي بصيرة بعمل الزفت لماذا التمست عمل العسل (هذا معناه) من يتحلى بما ليس له ويدعي عمل ما يجهله

٢٥ ﴿ صبي ﴾

صبي مرة رمى نفسه في نهر ماء ولم يكن يحسن يسبح فاشرف على الغرق فاستغاث برجل عابر في الطريق فاقبل اليه وجعل يلومه على نزوله الى النهر فقال له الصبي يا هذا خلصني اولا من الموت وبعد ذلك لومني (هذا معناه) انه لا يجب ان يلام الانسان عند وقوعه في شدة في غير موضع اللوم

٢٦ ﴿ صبي وعقرب ﴾

صبي مرة كان يصيد الجراد فنظر عقربا فظن انها جرادة كبيرة فمد يده لياخذها ثم تباعد عنها فقالت له لما لوانك قبضتني في يدك لتخليت عن صيد الجراد (هذا

معناه) ان سبيل الانسان ان يميز الخير من الشر ويدبر لكل شيء تدبيرا على حده

٢٧ ﴿ حمامة ﴾

حمامة مرة عطشت فاقبلت تحوم في طلب الماء فنظرت على حايط صورة صحفة مملوءة ماء فطارت بسرعة وضربت نفسها الى تلك الصورة فانشقت حوصلتها فقالت الويل لي انا الشقية لاني اسرعت في طلب الماء واهلكت روحي (هذا معناه) ان التايد والتاني على الاشياء اخير من المبادرة والمسارعة اليها

٢٨ ﴿ قط ﴾

قط مرة دخل الى دكان حداد فاصاب المبرد مرميا فاقبل يلحسه بلسانه ولسانه يسيل منه الدم وهو يبلعه ويظن انه من المبرد الى ان انشق لسانه ومات (هذا معناه) من ينفق ماله في غير الواجب ثم انه لا يحسب حتى يفلس وهو لا يعلم

٢٩ ﴿ حداد وكلب ﴾

حداد مرة كان له كلب وكان لا يزال نايما مادام الحداد يعمل فاذا رفع العمل وجلس هو واصحابه لياكلوا خبزا استيقظ الكلب فقال الحداد يا كلب السوء لاي سبب

صوت المرزبات الذى يزعزع الارض لا يوقظك وصوت المضغ الخفى اذا انت سمعته استيقظت (هـذا معناه) من يسمع مايصلح شانه و يتغافل عما ليس فيه منفعة

﴿ كلاب وثعلب ﴾ ٣٠

كلاب مرة اصابوا جلد سبع فاقبلوا عليه ينهشونه فنظرهم الثعلب فقال لهم اما لو انه كان حيا لرايتهم مخالبه احد من انيابكم واطول (هـذا معنـاه) الذين يشتمون بقوم اجلاء المقدار اذا هم تضعضعت احوالهم

﴿ كلب وارنب ﴾ ٣١

كلب مرة طرد ارنبا فلما ادركه قبض عليه واقبل يعضه بانيابه فاذا جرى الدم لحسه بلسانه فقال له الارنب اراك تعضني كاني عدوك ثم تبوسني كانك صديقي (هـذا معناه) من يكون فى قلبه غش ودغل ويظهر اشفاقا ومحبة

﴿ البطن والرجلان ﴾ ٣٢

البطن والرجلان تخاصموا فيما بينهم ايهم يحمل الجسم قالت الرجلان نحن بقوتنا نحمل الجسم جميعا قال الجوف انا ان لم انل من الطعام شيا فلا كنتما تستطيعان المشي فضلا تحملان شيا (هذا معناه) من

يتولى امرا فان لم يعضده الذى هو ارفع منه واشد منه والا فاله قدرة على خدمته ولا منفعة لروحه ايضا

﴿ النمس والدجاج ﴾ ٣٩

بلغ النمس ان الدجاج مرضى فقام النمس فلبس جلد طاؤس واتى يزورهن فقال لهن السلام عليكن ايها الدجاج كيف انتن وكيف حالكن فقال له الدجاج مانحن الا بخير يوم لانرى وجهك (هذا معنـاه) من يظهر المحبة رياء وفى قلبه الدغل والبغضة

﴿ الشمس والريح ﴾ ٣٤

الشمس والريح تخاصما فيما بينهما من منهما يقدر ان يجرد الانسان الثياب فاشتدت الريح بالهبوب وعصفت جدا فكان الانسان اذا اشتدت هبوب الريح ضم ثيابه اليه والتف بها من كل جانب فلم تقدر الريح على خلع ثيابه من جسده بشدة عصفه فلما اشرقت الشمس وارتفع النهار واشتد الحر وحميت الرمضاء فخلع الانسان ثيابه وحملها على كتفه من شدة الحر (هذا معناه) من كان معه الاتضاع وحسن الخلق ينال من صاحبه جميع ما يريده

﴿ ديكان ﴾ ٣٥

ديكان مرة اقتتلا ففر احدهما ومضى واختفى من وقته فى بعض الاماكن فاما الديك الذى غاب صعد فوق سطح عال وجعل يصفق بجناحيه ويصيح ويفتخر فنظره بعض الجوارح فانقض عليه واختطفه لوقته (هذا معناه) ان لا يجوز للانسان ان يفتخر بقوته وشدة باسه

﴿ ذباب ﴾ ٣٦

ذباب اصابوا جلود بقر فى جورة ماء تبل وليس عندها احد فاتفقوا كلهم جميعا على انهم يشربون الماء كله حتى يصلوا للجلود وياكلوها فمن كثرة ماشربوا من الماء انفلقوا كلهم وماتوا ولم يصلوا الى الجلود (هذا معناه) من هو قليل الراى و يعمل عملا كالايجب عمله

﴿ الوز والخطاف ﴾ ٣٧

الوز والخطاف اشتركوا فى المعيشة فكان مرعى الجميع فى مكان واحد ولما كان ذات يوم اتوهما الصيادون فاما الخطاف فلاجل خفته طار جميعه وسلم واما الوز فادركوه الصيادون فذبحوه (هذا معناه) من يعاشر من لايشاكله وليس هو ابن جنسه ❊

﴿ كلب وذئب ﴾ ٣٨

كلب مرة كان يطرد ذئبا ويفتخر بقوته وخفة جريه وانهزام الذئب بين يديه فالتفت اليه الذئب قايلا له لاتظن ان خوفى منك وانما خوفى ممن هو معك يطردنى (هذا معناه) انه لايفتخر الانسان الا بما هوله ولا يكون افتخاره بماليس له

﴿ كلبان ﴾ ٣٩

كلب مرة كان فى دار صاحبه دعوة فخرج الى السوق فلقى كلبا آخر فقال له اعلم ان عندنا اليوم دعوة فامض بنا نتقصف اليوم جميعا فمضى معه فدخل به الى المطبخ فلما نظروه الخدام قبض احدهم على ذنبه ورمابه من الحايط الى خارج الدار فوقع مغشيا عليه فلما افاق وانتفض من التراب فراوه اصحابه فقالوا له اين كنت اليوم فكنت تتقصف فاننا نراك ماخرجت اليوم تدرى كيف الطريق (هذا معناه) ان كثيرين يتطفلون فيخرجون مطرودين بعد الاستخفاف بهم والهوان ❊

﴿ انسان وحيتان ﴾ ٤٠

انسان مرة نظر حيتين تقتتلان وتتناهشان واذ بحية اوخرى قدانت فاصلحت بينهما فقال لها الانسان اولا

انك اشر منهما لم تدخلي بينهما (هذا معناه) ان الانسان السؤ يصير الى ابناء جنسه ❊

﴿ كلب وشوحة ﴾ ٤١

كلب مرة خطف بضعة لحم من المسلخ ونزل يخوض فى النهر فنظر خيالها فى الماء واذا هى اكبر من التى معه فرمى بها فانحدرت شوحة واخذتها وجعل الكلب يجرى فى طلب الكبيرة فلم يجد شيأ فرجع فى طلب التى كانت معه فلم يصبها فقال ما اعرف اقل راى منى لاننى ضيعت ما كان معى وطلبت مالا يصح لى (هذا معناه) من يترك شيأ قليلا موجوداً و يطلب كثيراً مفقوداً ❊

﴿ اسد وذئب وثعلب ﴾ ٤٢

خرج اسد وذئب وثعلب يتصيدون واصطاد واحمارا وحشاً وغزالا وارنباً فقال الاسد للذئب اقسم هذا بيننا فقال الحمار للملك والغزال الى والارنب للثعلب فرفع الاسد يده فضربه ضربة فاذا هو مجدل بين يديه ثم قال للثعلب اقسمها فقال الحمار يتغدى به الملك والغزال يتعشى به والارنب بين ذلك فقال الاسد ويحك ما اقضاك من علمك هذا القضا قال راس الذئب هذا

صحيفه	سطر	خطا	صواب
٣	١٣	خر ب	حز ب
٤	٩	تكبير	تكبر
١٤	١٦	برسنك	برسيوری سنك
٢٠	٢	آدم	آدمی
٢٠	٣	يی	
٢٠	٣	بلكه	بلكه او
٢٠	١٨	باشلمش	باشلمی
٢٣	٢	ديشلر مقدم	پنجه
٢٣	٢	پنجه مؤخر	ديشلر
٢٦	٥	يرو يه	بو را يه
٢٧	١٦	سلحخانه	سلخ خانه
٢٨	٣	ايشيم	ايشيمه
٣٠	٤	كيفت	كيفيت
٣١	٢	عبانيت	عباينت
٣٢	١٥	١١	١
٣٤	١٧	رسيه	زشيدة
٣٥	١٥	آدمدة	آمدة
٣٥	١	شد	شده

était plus grande que celle qu'il portait. Il jeta donc celle-ci ; mais aussitôt un milan s'abattit dessus et le prit. Le chien se mit alors à courir à la recherche de ce grand morceau, et ne trouva rien ; il revint à chercher la viande qu'il avait tenue, et ne l'obtint non plus. Alors il dit : Je ne connais personne qui ait moins d'intelligence que moi ; car j'ai perdu volontier ce que j'avais, pour chercher ce qui ne me valait rien.—Cela signifie que bien des gens abandonnent un petit objet qu'ils tiennent, et recherche un grand objet qui leur manque.

42. Un lion, un loup et un renard.

Un lion, un loup et un renard allaient ensemble à la chasse. Ils prirent un âne sauvage, une gazelle et un lièvre. Or le lion dit au loup : fais le partage de cela entre nous. Le loup dit : l'âne est pour le roi, la gazelle pour moi et le lièvre pour le renard. Le lion leva la patte et donna au loup un coup qui l'étendit mort devant lui. —Ensuite il dit au renard : Fais le partage de cela. Le renard répondit : l'âne servira au roi pour son dîner, la gazelle pour son souper, et le lièvre entre les deux. —Hé, reprit le lion, quel juge tu fais ! qui t'a appris à juger ainsi ?—La tête de ce loup, répondit le renard.

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٤٠	٩	پشته	پشه
٤١	١٤	توامر	تومر
٤٤	١٠	من	می
٤٥	١٢	کوهر	کوهررا
٤٥	١٣	بلکه	بلکه‌او
٤٥	١٣	چیزرا	چیز
٤٥	١٧	بهتر	پیشتر
٤٧	١٣	کان	دکان
٥٢	٣	مببر	مبر
٥٤	٧	غلطیه	غلطید

l'enleva aussitôt.—Cela signifie qu'il n'est pas permis à l'homme de se vanter de sa force et de sa grande valeur.

36. Les loups.

Des loups trouvèrent un jour des peaux de bœufs mouillées dans un courant d'eau, et il n'y avait personne avec elles. Ils tombèrent tous d'accord, de boire toute l'eau jusqu'à ce qu'ils auraient atteint les peaux et qu'ils pussent les manger. Mais ils buvaient tant d'eau que tous crevèrent et moururent, avant d'avoir atteint les peaux.—Cela signifie que celui qui a peu de raison, agit souvent comme il ne devrait pas agir.

37. Les oies et les hirondelles.

Les oies et les hirondelles établirent une société pour vivre ensemble, et ils eurent leur prairie au même lieu. Un jour les chasseurs les trouvèrent. Les hirondelles, par leur légèreté, s'envolèrent ensemble et se sauvèrent ; mais les oies furent attrapées et tuées par les chasseurs.—Cela signifie que tel choisit sa société parmi ceux qui ne lui ressemblent pas et qui n'appartiennent pas à son espèce.

38. Un chien et un loup.

Un jour un chien poursuivant un loup se vantait de sa force, de sa marche légère, et de ce que le loup fuyait devant lui : Alors le loup se retourna et lui dit : Ne pense pas que j'ai peur de toi, je crains seulement celui qui me poursuit avec toi.--Cela signifie que l'homme ne doit être fier que de ce qui lui appartient, mais non pas de ce qui ne lui appartient pas.

39. Deux chiens.

Dans la maison des maîtres d'un chien il y eut un jour un banquet. Le chien sortit au marché, et, rencontrant un autre chien, il lui dit : Sache que nous avons aujourd'hui un banquet chez nous ; viens donc avec moi pour que nous nous amusions aujourd'hui ensemble. Cet autre chien alla avec lui, et entra avec lui dans la cuisine. Mais à peine les domestiques l'eurent-ils vu, que l'un d'eux le saisit par la queue et le lança du mur hors de la maison. Il tomba sans connaissance. Ayant repris ses sens, et secoua la poussière de lui, il fut remarqué par ses camarades. Ceux-ci lui dirent : Où étais-tu aujourd'hui ? t'est-tu amusé? car nous voyons bien que tu n'es pas sorti aujourd'hui en sachant le chemin.—Cela signifie que bien des gens font les parasites, et s'en vont chassés après avoir été traité avec dédain et mépris.

40. Un homme et deux serpents.

Un homme vit un jour deux serpents se battre et se mordre, lorsqu'un autre serpent survint et mit la paix entre eux. L'homme lui dit alors : Certes, si tu n'étais pas encore plus méchant qu'eux deux, tu ne serais pas intervenu dans leur querelle.—Cela signifie que l'homme méchant va auprès de ceux qui sont de la même espèce que lui.

41. Un chien et un milan.

Un chien prit un jour un morceau de viande dans une boucherie et descendit pour se plonger dans le fleuve. Là il vit dans l'eau l'image de la viande qui

30 Un chien et un renard.

Des chiens trouvèrent un jour le cadavre d'un lion, et se mirent à le dévorer. Un renard les vit et leur dit : Certes, si ce lion était vivant vous verriez ces griffes plus acérées et plus longues que les vôtres, — Cela signifie que le monde se réjouit lorsque des personnes d'une position élevée tombent en disgrâce.

31. Un chien et un lièvre.

Un chien poursuivait un lièvre. Lorsqu'il l'avait atteint. il le prit, se mit à le déchirer de ses dents et à mesure que le sang coulait, le chien le léchait de sa langue. Alors le lièvre lui dit : Je vois que tu me déchires, comme si j'étais ton ennemi, et ensuite tu me baises, comme si tu étais mon ami. — Cela signifie que tel cache la ruse et la perfidie dans son cœur, et montre les dehors de la bienveillance et de l'amitié.

32. L'estomac et les deux pieds.

L'estomac et les deux pieds se disputaient entre eux, lequel d'eux soutenait le corps. Les deux pieds dirent: Nous par notre force, nous soutenons le corps entièrement. — L'estomac répondit : Si je ne prenais pas de la nourriture, vous seriez incapables de marcher, à plus forte raison que vous ne pourriez rien soutenir. —Cela signifie que si, en entreprenant une affaire, on ne peut pas s'appuyer sur quelqu'un de plus élevé et de plus fort, on ne pourrait ni servir ce personnage, ni en retirer un avantage pour soi-même.

33. La fouine et les poules.

La fouine reçut la nouvelle que les poules étaient malades. Elle se leva, se revêtit de la peau d'un paon et vint leur rendre visite. Elle leur dit : La paix sur vous, ô poules, comment allez-vous ? comment vous portez-vous ? — Les poules lui répondirent : Nous n'allons que bien, dès que nous ne voyons pas ta face. —Cela signifie que tel prend les apparences de l'amitié, tandis qu'il porte dans son cœur la perfidie et la haine.

34. Le soleil et le vent.

Le soleil et le vent disputaient entre eux lequel d'eux saurait dépouiller l'homme de ses vêtements. Le vent se mit à se déchaîner et à souffler avec violence. Mais dès que la violence du vent se faisait sentir, l'homme tira ses vêtements à lui et s'enveloppa de tout côté, si bien que le vent malgré son souffle violent ne put lui arracher les vêtements du corps. Mais lorsque le soleil parut et que le jour fut levé, la chaleur devint très forte et la terre brûlante ; l'homme ôta alors ses habits et les porta sur son épaule à cause de la chaleur violente.—Cela signifie que celui qui est modeste et doux de caractère, obtint de son camarade tout ce qu'il veut.

35. Deux coqs.

Un jour deux coqs se battaient, et l'un d'eux prit la fuite. Il alla aussitôt se cacher dans un endroit. Mais le coq qui avait vaincu, monta sur une plâte-forme élevée et se mit à battre des ailes, à chanter et à se vanter. Un oiseau de proie le vit, s'abattit sur lui et

aiguillon, et il mourut. Au moment de sa mort, il dit : J'ai mérité le mal que j'encours ; je n'avais pas assez d'intelligence pour faire de la poix, pourquoi ai-je voulu faire du miel ?— Cela signifie que bien de monde se parent de ce qu'ils ne possédent pas, et prétendent faire ce qui leur passe par la tête.

25. Un jeune homme.

Un jeune homme se jeta un jour dans un fleuve, sans savoir bien nager. Il était sur le point de se noyer. Il invoqua le secours d'un homme qui passait par le chemin. Cet homme s'avança vers lui et se mit à le blâmer d'être descendu dans le fleuve. Alors le jeune homme lui dit : O toi, sauve-moi d'abord de la mort, et ensuite blâme-moi. — Cela signifie qu'il ne convient pas de verser le blâme sur l'homme tant qu'il se trouve en danger, où le blâme ne devrait pas avoir lieu.

26. Un jeune homme et un scorpion.

Un jour un jeune homme chassait des sauterelles. Il vit un scorpion et crut que c'était une grande sauterelle. Il étendit donc la main pour la prendre, puis il s'en éloigna. Alors le scorpion lui dit : Certes, si tu m'avais pris dans ta main, tu te serais retiré de la chasse des sauterelles. — Cela signifie qu'il convient à l'homme de distinguer le bien du mal, et d'imprimer à toute chose une direction qui lui convient.

27. Une colombe.

Un jour une colombe eut soif ; elle planait ça et là

pour chercher de l'eau. Elle aperçut enfin sur un mur la peinture d'un vase rempli d'eau ; et elle y vola avec rapidité, mais se heurta contre cette peinture et se creva le jabot. — Hélas ! dit-elle, que je suis malheureuse, car je me suis trop empressé à chercher de l'eau et j'ai causé ainsi ma perte . — Cela signifie que se fortifier et agir prudemment, quant aux affaires, vaut mieux que de s'empresser et de se précipiter.

28. Un chat.

Un jour un chat entra dans la boutique d'un forgeron et y trouva une lime par terre. Il se mit à la lécher de sa langue ; sa langue faisait couler du sang qu'il avalait, croyant qu'il provenait de la lime, jusqu'à ce que la langue fut coupée et qu'il mourut. — Cela signifie que tel dépense son bien sans nécessité, et ne compte pas jusqu'à ce que, à son insu, il est devenu pauvre.

29. Un forgeron et un chien.

Un jour un forgeron avait un chien qui ne cessait de dormir tant que le forgeron travaillait ; mais dès qu'il cessait de travailler et qu'il fut assis avec ses compagnons pour faire son repas, le chien se réveillait. Le forgeron lui dit : O chien de malheur, pourquoi le son des marteaux qui fait trembler la terre ne t'éveille pas, tandis que le bruit léger de la mastication t'éveille, dès que tu l'entends ?—Cela signifie que bien de personnes ecoutent bien pour ce qui contribue à leur bien-être, tandis qu'elles ne font aucune attention à ce qui ne peut pas leur profiter.

sa laine et la chèvre pour son lait; mais moi, malheureux, je n'ai ni laine ni lait, je suis sûr qu'aussitôt mon arrivée, on m'enverra sans faute à la boucherie.— Cela signifie que ceux qui sont submergés dans les péchés et les crimes qu'ils ont commis, pressentent le mauvais état de leur avenir et ce qui les attend dans l'autre vie.

20. Une tortue et un lièvre.

Une tortue et un lièvre se défièrent un jour à la course, et prirent entre eux pour but une montagne vers laquelle ils devaient s'avancer. Le lièvre, se fiant à la légèreté de sa marche, s'arrêta en chemin et s'endormit; mais la tortue, connaissant son lourd naturel, ne se reposa ni ne s'arrêta dans sa course, et rejoignit la montagne au moment où le lièvre se réveillait de son somme.— Cela signifie que patience et persévérance valent mieux que facilité et promptitude.

21. Un loup.

Un loup enleva un jour un petit cochon de lait; mais au moment où il l'emporte, le lion le rencontre et le lui prend. Alors le loup se dit: J'étais étonné moi-même, qu'une chose que j'ai volée aurait pu me rester. — Cela signifie qu'un bien acquis par l'injustice ne reste pas avec le maître, et s'il lui reste, ce bien ne lui profite pas.

22. Le buisson.

Le buisson dit un jour au jardinier: Si j'avais quelqu'un qui prit soin de moi, qui me posât au milieu du

jardin et qui m'arrosât et me cultivât, les rois désireraient voir mes fleurs et mes fruits. Le jardinier le prit, le plaça au milieu du jardin, dans la meilleure terre, et l'arrosait deux fois par jour. Le buisson poussait et ses épines devinrent fortes, et ses branches s'étendirent sur tous les arbres qui l'entouraient; ses racines s'enfoncèrent dans la terre, le jardin s'en remplit, et les épines devenaient si nombreuses que personne ne pût plus s'approcher du jardin. — Cela signifie que celui qui approche de sa personne des mauvaises gens, en augmentera la méchanceté et la perversité, à mesure qu'il leur montrera d'égards, et plus il leur fera du bien, plus ceux-ci agiront mal avec lui.

23 Un nègre.

Un jour, pendant une forte neige, un nègre ôta ses habits, et alla prendre de la neige et s'en frotter le corps.—Quelqu'un lui demanda: Pourquoi frottes-tu ton corps avec la neige?—Pour blanchir peut-être, répondit le nègre. Un homme sage reprit et lui dit: Mon ami! ne te fatigue pas; ton corps peut bien noircir la neige, mais ne deviendra lui-même que plus noir.— Cela signifie que les méchants ne peuvent pas même faire le bien; il est d'ailleurs reconnu que le méchant est bien capable de corrompre l'homme de bien, mais celui-ci ne pourra pas corriger le méchant.

24. Un frêlon et une abeille.

Un jour un frêlon dit à une abeille: Si tu m'emmenais avec toi, je ferais du miel comme toi, et même davantage. L'abeille y consentit, mais comme le frêlon ne pouvait pas faire l'ouvrage, l'abeille le frappa de son

14. Un homme et la mort.

Un homme portait, un jour, une charge de bois. Elle était lourde. Fatigué et ennuyé de la porter, il jeta le bois de son épaule, et invoqua pour lui la mort. La mort lui parut et lui dit : Me voilà ; pourquoi m'as tu appelé ? Je t'ai appelée, répondit l'homme, pour que tu me remontes cette charge de bois sur mes épaules.—Cela signifie que le monde en général aime la vie dans ce monde, et qu'on ne se dégoûte que de la faiblesse et de la misére.

15. Un jardinier.

Un jardinier arrosait des légumes. Quelqu'un le demanda : Pourquoi les plantes sauvages sont elles d'un aspect si beau, bien qu'elles soient sans culture, tandis que ces plantes cultivées se fanent et meurent si vite.—Le jardinier répondit : C'est que la plante sauvage est élevée par sa mère, tandis que celle-ci l'est par la femme de son pére.—Cela signifie que l'éducation de de la mère est préférable pour les enfants à l'éducation d'une belle-mère.

Un homme et une idole.

Un homme avait dans sa maison une idole qu'il adorait il lui sacrifiait chaque jour une victime et dépensa tout ce qu'il possédait pour cette idole. L'idole lui parut et lui dit : Ne dépense pas ce que tu as pour moi ; plus tard tu m'en blamerais.—Cela signifie que tel dépense sa fortune dans le pêché, et argumente ensuite que Dieu l'a apauvri.

17. Un homme et un nègre.

Un homme vit un jour un nègre se tenir dans l'eau pour se baigner. Il lui dit : O mon ami, ne salis pas la rivière, car tu ne pourras pas blanchir ta peau et tu n'y parviendras jamais.—Cela signifie qu'on ne change jamais ce qui porte l'empreinte de la nature.

18. Un homme et une jument.

Un homme montait une jument qui était pleine. Au milieu de la route elle mit bas. Le petit suivait sa mère à quelque distance, puis il s'arrêta et dit à son maître : Seigneur vous voyez que je suis petit et que je ne peux marcher ; si tu continues ta route et que tu me laisses ici, je mourrai ; mais si tu m'emmène avec toi et que tu m'élève jusqu'à ce que je serai devenu fort, je te porterai sur mon dos, et je te transporterai rapidement partout où tu voudras. — Cela signifie qu'il convient de prodiguer les bienfaits à ceux qui les méritent et en sont dignes et qui ne sont pas ingrats.

19. Un homme et un cochon.

Un homme chargea, un jour, sur une bête de somme un mouton, une chévre et un cochon, et se dirigea vers la ville pour vendre le tout. Le mouton et la chèvre ne remuaient pas sur la bête de somme, mais le cochon se débattait continuellement et ne se calmait pas. Alors l'homme lui dit : O plus vilaine des bêtes, pourquoi le mouton et la chèvre se taisent-ils et ne remuent-ils pas, tandis que toi, tu n'est ni calme ni tranquille ? — O mon maître, répondit le cochon, chacun connaît son propre mal ; je sais que le mouton est recherché pour

rit; mais le lion lui répondit : Si les lions savaient peindre comme les enfants d'Adam, l'homme ne pourrait pas étrangler le lion, mais ce serait le lion qui étranglerait l'homme.—Cela signifie que l'homme ne peut pas se justifier par le témoignage des gens de la maison.

8. Une gazelle et un lion.

Une gazelle craignant les chasseurs, se refugia un jour dans une caverne. Un lion y entra et la déchira. Hélas ! que je suis malheureuse, se dit la gazelle, parceque j'ai fui les hommes, je suis tombée aux mains de celui dont la force est plus violente. — Cela signifie que tel fuit à la suite d'une crainte légère, et tombe dans un danger terrible.

9. Une gazelle et un renard.

Une gazelle eut soif un jour. Elle descendit dans une citerne et en but avec avidité. Ensuite elle voulut remonter, mais ne le put pas. Le renard la vie et lui dit : ô ma sœur, tu as mal agi : car avant de descendre tu n'as pas examiné comment tu remonterais afin de ne descendre qu'après cet examen.—Cela signifie que tel agit de sa tête et sans prendre conseil.

10. Les lièvres et les renards.

Une guerre éclata, un jour, entre les aigles et les lièvres. Les lièvres vinrent auprès des renards leur demander du secours et de l'assistance contre les aigles. Les renards leur repondirent : Si nous ne vous connaissions pas, et si nous ne savions pas avec qui vous

faites la guerre, nous ferions cela.—Cela signifie qu'il ne convient pas au sage qu'il fasse la guerre à celui qui est d'une plus grande force que lui.

11. Un lièvre et une lionne.

Un lièvre, un jour, passa devant une lionne en lui disant : moi je fais tous les ans plusieurs petits, tandis que toi, dans toute la vie, tu n'en fais qu'un ou deux. —Tu dis la vérité, répondit la lionne, mais ce petit, bien qu'unique, est cependant un lion.—Cela signifie qu'un seul enfant heureusement donné vaut mieux que plusieurs enfants sans capacités.

12. Une femme et une poule.

Une femme avait un jour une poule qui pondait chaque jour un œuf d'argent. Alors la femme se dit : si j'augmente sa nourriture, elle pondra chaque jour deux œufs. Mais lorsqu'elle augmentait la nourriture, la poule se defonça le jabot et mourut.—Cela signifie que bien des gens perdent leurs capitaux pour un petit profit.

13. Un moucheron et un taureau.

Un moucheron, c'est-à-dire, un moustique, s'arrêta, un jour sur la corne d'un taureau, et s'imagina qu'il l'incommodait par sa pesanteur. Or il lui dit : Si je te parais trop lourd, fais moi le savoir afin que je m'envole.—O toi, lui répondit le taureau, je ne t'ai pas remarqué au moment où tu t'es reposé, et je ne m'en apercevrai pas lorsque tu t'en envoleras.—Cela signifie que tel cherche de la gloire et une réputation tandis qu'il est faible et sans considération.

dit : hélas ! que je suis malheureuse, ce que j'ai méprisé m'a sauvée, et ce qui m'a donné de l'espérance m'a perdue.

3. La gazelle.

Une gazelle tomba malade. Ses amis parmi les animaux vinrent lui rendre visite, et mangèrent le foin et les herbes qui se trouvaient autour de la gazelle. Lorsqu'elle fut rétablie de sa maladie, elle chercha quelque chose à manger, et ne trouva rien. Elle périt de faim. — Cela veut dire que celui qui a beaucoup d'amis et beaucoup de famille, a aussi beaucoup de chagrins.

4. Un lion et un renard.

Accablé par la chaleur du soleil, un lion entra un jour dans une caverne pour s'y mettre à l'ombre. Dès qu'il s'y fut étendu, un mulet vint tout auprès se promener sur son dos. Le lion se dressa sur ses pattes et jeta un regard effrayé et épouvanté à droite et à gauche. Un renard le vit et se rit de lui. Alors le lion lui dit : je n'étais pas effrayé de ce mulet, mais il m'était pénible qu'il me montra du dédain. — Cela signifie que le mépris est pour le sage plus cruel que la mort.

5. Un lion et un bœuf.

Un lion voulut, un jour, déchirer un taureau, et n'osa l'attaquer à cause de sa force extraordinaire. Il vint donc auprès de lui, pour le prendre par la ruse et lui dit : Sache que j'ai égorgé un agneau gras et que je désirerais que tu fisses cette nuit ton repas chez moi. Le taureau y consentit. Mais arrivé à cet endroit et ayant vu que le lion avait déjà préparé beaucoup

de bois et de grandes chaudières, le taureau se retourna et s'enfuit à cet aspect. Or le lion lui dit : Pourquoi t'en retournes-tu aussitôt que tu est venu ici ? — Parce que j'ai reconnu, répondit le taureau, que cet appareil était destiné à quelque chose de plus grand que l'agneau. — Cela signifie qu'il ne convient pas au sage de se fier à son ennemi et qu'il ne fera jamais de lui sa société.

6. Un lion et un renard.

Un lion devint un jour vieux et faible, et ne put plus briser aucun animal. Il voulut donc recourir à la ruse pour ce qu'il lui fallait à vivre. Il feignit d'être malade et se jeta dans une caverne. Chaque fois qu'un animal vint lui rendre visite, il le déchira dans l'intérieur de sa caverne et le devora. Le renard vint aussi le voir, mais s'arrêta sur le seuil de la caverne, pour le saluer et lui dire : Comment te portes tu, ô roi des animaux ?—Le lion lui dit : Pourquoi n'entres-tu pas, ô petit châtelain !—Mon maître, répondit le renard, j'y étais bien décidé ; seulement je vois des traces nombreuses des pieds qui sont entrés, mais je n'en vois pas d'un seul qui soit sorti.—Cela signifie qu'il ne convient pas à l'homme de se précipiter sur une chose sans l'examiner.

7. Un lion et un homme.

Un lion et un homme firent société ensemble en route. Là ils se mirent à discuter leur force et le dégré de leur bravoure. Le lion dissertait longuement sur sa valeur et sa bravoure, lorsque l'homme vit sur un mur un tableau où un homme étranglait un lion. L'homme

Fables de Loqman, le sage.

1. Un lion et deux taureaux.

Un lion attaqua un jour deux taureaux. Ceux-ci s'unirent ensemble, et, le visant de leurs cornes, le mirent hors d'état de pénétrer au milieu d'eux. Alors le lion, s'adressant à un des taureaux à part, le trompa par la promesse qu'il ne lui ferait rien, si celui-ci se séparait de son compagnon. Mais dès qu'ils furent séparés le lion les déchira tous deux. — Cela signifie qu'aucun ennemi ne peut se rendre maître de deux villes tant que l'avis de leurs habitants est le même ; mais dès qu'elles sont séparées, elles périssent ensemble.

2. Une gazelle.

Un cerf ou plutôt une gazelle, eut un jour soif ; elle vint près d'une source pour boire. En voyant son image dans l'eau, elle fut attristée par la forme frêle de ses jambes, mais transportée de joie par la grandeur et la magnificence de son bois. A l'instant même les chasseurs l'attaquèrent, et elle prit la fuite devant eux. Tant qu'elle fut dans la plaine, les chasseurs ne l'atteignirent point, mais aussitôt qu'elle fut entrée dans les montagnes et eut à passer entre les arbres, les chasseurs l'attrapèrent et la tuèrent. En mourant elle

امثال القمان فی تهذیب الاذهان

(مترجم اسکندر)

ISKENDER

(المقدمة فی الترکی والفارسی)

(فهرست کتاب)

صاتیلان محللر

شهزاده باشنده محمد افندینك قرائتخانه‌سی چنبرلی طاشده جلیل اغا بغچه قپوسنده حسن اغا وکوپری باشی باراقه‌سی صرافیم افندی قرائتخانه‌سنده حکاکلرده ایرانلی احمد افندی اقسرایده چایجی مصطفی اغا وسائر کتاب صاتیلان محللرده فیئات مقطوعی اوزره فروخت اولنقده‌در

سلطان بایزید جوارنده ارغاد بازارنده شیخ
یحیی افندینك مطبعه‌سنده طبع وتمثیل اولنمشدر
فی ٣٠ ربیع الاخر سنه ١٢٩٢

فیئاتی

برچاریك